

De zesde staatshervorming

Een globale evaluatie

Een historische kans gemist en een duur prijskaartje voor Vlaanderen

Met dit communautair akkoord hebben de Vlaamse partijen een historische kans gemist om dit land financieel en institutioneel grondig op orde te zetten. De tekst van het communautair akkoord bevestigt de informatie die eerder al in de media was gekomen over de verschillende deelakkoorden en bevat dus weinig nieuws. Na een grondige studie ervan is gebleken dat de eerdere analyses van de N-VA van die deelakkoorden overeenstemmen met de globale tekst zoals we die nu ontvangen hebben :

- De nieuwe financieringswet zal Vlaanderen effectief met een zeer zware factuur opzadelen, terwijl de Franstaligen langs verschillende kanalen extra geld krijgen. Uitgaande van realistische groeicijfers betekent dit voor Vlaanderen tegen 2030 een verlies van 2,2 miljard euro t.a.v. de huidige financieringswet.
- BHV: de Vlamingen in Brussel krijgen nog minder rechten, de Franstaligen in Vlaams-Brabant nog meer voorrechten. Dat er bv. Franstalige magistraten in Vlaanderen komen, vinden wij heel nefast en een totaal verkeerd signaal. De Vlaamse toegevingen worden bovendien gebetonneerd in bijzondere wetten en in de grondwet.
- De communautaire conflicten in Brussel en de Vlaamse rand worden door deze akkoorden bovendien niet gepacificeerd. Integendeel, ze bevatten reeds de kiemen van toekomstige conflicten.
- Brussel: wordt niet fundamenteel hervormd en krijgt toch enorm veel geld (600 miljoen euro in 2015, oplopend tot 1 miljard euro in 2030).

Bevoegdheden: het is positief dat de bevoegdheden van de deelstaten op enkele terreinen uitgebreid worden, maar dit is – zoals Jean-Luc Dehaene al eerder toegaf – zeker niet de Copernicaanse omwenteling die de Vlaamse partijen voor ogen hadden. De belangrijkste sociaal-economische hefboomen blijven immers federaal. Het budget van de Federale Overheid en de Sociale Zekerheid bedraagt in 2012 ongeveer € 187 miljard. Dit is in omvang nog altijd veel groter dan dat van de gemeenschappen en gewesten dat van € 56,5 miljard naar € 73,5 miljard stijgt na overheveling van de bevoegdheden.

Inhoudstafel

1. Veronderstelde akkoorden en bevoegdheidsoverhevelingen	5
2. Een nieuwe financieringswet met nieuwe transfers	8
2.1. Zeker geld voor onzekere hervormingen in Brussel	9
2.2. De angst voor de toekomst overheerst	9
2.2.1. Een nieuw solidariteitsmechanisme: ruimer en guller dan ooit	9
2.2.2. Een stevige sokkel	10
2.3. Een forse en zekere inlevering vanwege de Vlaamse Gemeenschap	12
2.3.1. Een transfer van het Vlaamse naar het Franstalig onderwijs	12
2.3.2. De eindafrekening voor de Vlaamse gemeenschap	14
2.3.3. Overhevelen van bevoegdheden: geen cherry picking aan Vlaamse kant	14
2.4. Vlaanderen zal als enige entiteit inleveren bij de hervorming van de financieringswet	15
2.4.1. De wonderbaarlijke visvangst	15
2.4.2. Kromme redeneringen	21
2.5. Fiscale autonomie: een kat in een zak	21
2.6. Een onderhandelingsrace "to the bottom"	24
3. Hervormingen BHV en Brussel	25
3.1. Geen definitieve pacificatie in BHV	25
3.1.1. Kiemen voor toekomstige conflicten	26
3.1.2. Een onevenwichtig en onpraktisch akkoord	27
3.1.3. Betonnering en grendels	28
3.2. Het gerechtelijk arrondissement BHV: van Witse naar Blanche	30
3.2.1. Nieuwe faciliteiten voor Franstaligen, mogelijk in de toekomst zelfs in gans België	31
3.2.2. Franstaligen hebben enkel vertrouwen in Franstalige magistraten	31
3.2.3. Efficiënte Nederlandstalige rechtspraak in Brussel wordt onmogelijk gemaakt	33
3.3. Brusselse hervormingen: een mager beestje	35
3.3.1. Een gigantische blanco cheque voor Brussel	35
3.3.2. Muizenstapjes om Brussel intern te hervormen	35
3.3.3. "Groot-Brusselse ambities" ingewilligd	37
4. Overheveling van bevoegdheden	39
4.1. Algemene beoordeling	39
4.1.1. Een kat vindt er haar jongen niet meer in terug	39

4.1.2. Stappen achteruit in plaats van vooruit.....	41
4.1.3. Geen politieke vernieuwing, maar politieke obesitas.....	41
4.1.4. Dan toch niet gesplitst.. ..	42
4.2. Arbeidsmarkt	43
4.2.1. Er worden nauwelijks échte beleidsmatige hefboomen overgeheveld.....	44
4.2.2. Bevoegdheidsverdeling inzake arbeidsmarkt nog complexer en minder homogeen.....	45
4.2.3. Geen responsabilisering in het arbeidsmarktbeleid.....	45
4.3. Gezondheidszorg	46
4.3.1. Geen homogene bevoegdheden	47
4.3.2. Te duur betaalde overheveling in gezondheidszorg.....	47
4.3.3. Opnieuw ontbreekt elke vorm van responsabilisering	48
4.4. Justitie.....	49
4.5. Kinderbijslag	49
4.6. Mobiliteit en verkeersveiligheid.....	49
4.7. Economisch en industrieel beleid.....	50
4.8. Energie en klimaatbeleid.....	51

1. Veronderstelde akkoorden en bevoegdheidsoverhevelingen

WAT MOET U ZEKER WETEN

- Het is **verre van zeker OF dit akkoord ooit volledig uitgevoerd zal worden**. Het wantrouwen tussen de acht onderhandelende partijen is tastbaar aanwezig in de teksten van dit akkoord.
- Het is **verre van zeker WANNEER dit akkoord ooit zal worden uitgevoerd**. Alles wordt aan alles gekoppeld. Als alle Vlaamse toegevingen eerst in de Grondwet moeten, wanneer wordt bijvoorbeeld de splitsing van BHV dan effectief goedgekeurd?
- Een ganse reeks van bevoegdheidsoverdrachten worden **bovendien gekoppeld aan nog af te sluiten samenwerkingsakkoorden**. De ervaring leert ons dat samenwerkingsakkoorden vaak eerder aangewend worden om te blokkeren. Of om een bijkomende prijs te vragen voor datgene wat reeds afgesproken werd.

De vraag dringt zich op of er over alles wel een akkoord is. **Of is dit slechts een verondersteld akkoord?** Uit de nota blijkt immers een absoluut wantrouwen tussen de onderhandelaars. De onderhandelaars hebben elkaar zelfs in een laatste slotopmerking bij dit institutioneel akkoord moeten beloven om de gemaakte politieke keuzes niet meer in vraag te stellen.

Het is bovendien **wachten op de cijfers en letters achter dit akkoord**. Zo is het wachten op de precieze wetteksten, want het valt op dat er over nog vele aspecten grote vaagheid bestaat of zelfs openlijke onenigheid (bijvoorbeeld over samenvallende verkiezingen). Het is ook vruchteloos zoeken naar bijvoorbeeld cijfers over de regionale verdeling van de overgedragen bevoegdheden. **Kortom, we spreken misschien beter over een Rupsakkoord dan een Vlinderakkoord.**

Alles wordt bovendien aan alles gekoppeld. Zo zal de hervorming van het gerechtelijk arrondissement BHV gekoppeld worden aan de splitsing van de kieskring BHV en de hervorming van de financieringswet. Veel van de hervormingen en de overgedragen bevoegdheden worden gekoppeld aan voorwaarden, wat de vraag doet rijzen wat effectief uitgevoerd zal worden.

Zo wordt een waslijst van bevoegdheden enkel overgedragen op voorwaarde dat er eerst samenwerkingsakkoorden worden afgesloten. Denken we aan de intensiteit van de begeleiding van werklozen, het betaald educatief verlof, de samenstelling en financiering van het “instituut om overlegde antwoorden op de grote uitdagingen inzake de gezondheidszorg te waarborgen”, het beheer en gebruik van e-Health, de nalevingsmodaliteiten van internationale verplichtingen in verband met het gezondheidsbeleid, de contingentering van de gezondheidszorgberoepen, de aanpassings- en evaluatiemodaliteiten van het KB nr. 78, de wijze van overleg m.b.t. de sociale akkoorden voor gezondheidszorgberoepen, het bestuur en de financiering van het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg, het vervolgingsbeleid inzake bevoegdheden van de entiteiten, de vertegenwoordiging van de deelstaten in het College van procureurs-generaal, de kadernota integrale veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan, de taken van de justitiehuisen, wegen die de gewestgrenzen overschrijden, bewustmakingsacties op autosnelwegen, bijkomende gewestelijke financiering voor spoorweginfrastructuur, de interuniversitaire attractiepolen, het N.I.S., het I.N.R., toerisme in Brussel, de regelgeving inzake doorvoer van afvalstoffen, nucleaire export, het Agentschap voor patrimoniale informatie, telecommunicatie, ...

De N-VA is niet tegen samenwerkingsakkoorden op zich, maar wij staan wel voor een volwassen confederalisme met verantwoordelijke deelstaten die kunnen beschikken over homogene bevoegdheidspakketten. Het staat dan elke entiteit vrij te kiezen in hoeverre ze wil samenwerken. Bovendien is de N-VA beducht voor het gebruik van de techniek van de samenwerkingsakkoorden, niet als middel tot samenwerking, maar om verder te blokkeren.

Zo is er al jaren geregeld dat de **plantentuin in Meise** overgeheveld wordt, mits het sluiten van een samenwerkingsakkoord. **Dit akkoord ligt reeds jaren klaar, maar de Franstaligen weigeren te tekenen en gebruiken de techniek van het samenwerkingsakkoord om bijkomende eisen te stellen.** Het valt te vrezen dat de techniek van samenwerkingsakkoorden eerder bedoeld is om te **verhinderen dat de deelstaten een verschillend beleid voeren** in plaats van tot oprechte samenwerking te komen.

Tot slot worden vele zaken doorgeschoven naar werkgroepen. Van sommige werkgroepen willen de onderhandelaars ons doen geloven dat ze zeker tot resultaat zullen leiden (hervorming Senaat, interne Brusselse stadshervorming). Van andere werkgroepen zeggen bepaalde

onderhandelaars dat die enkel tot doel hebben bepaalde ideeën te begraven (hervorming taalgebruik in Brussel, tweetalige kieslijsten in Brussel, ratificatie minderhedenverdrag, federale kieskring). Wat is het nu? Is er een akkoord of niet? Zijn de ideeën in die werkgroepen nu al begraven of niet?

2. Een nieuwe financieringswet met nieuwe transfers

WAT MOET U ZEKER WETEN

- Brussel ontvangt een zekere en welvaartsvaste herfinanciering zonder enige noemenswaardige tegenprestatie en dit bovenop de meerinkomsten vervat in de nieuwe financieringswet.
- Al bij al krijgen de deelstaten **nauwelijks meer fiscale beleidsautonomie** dan ze vandaag al hebben :
 - In de personenbelasting gaan we naar een gemeentelijk opcentiemenmodel in combinatie met alle mogelijkheden die de Gewesten al via de huidige financieringswet konden inzetten;
 - Geen barema-autonomie, wel een ogenschijnlijke versoepeling van de progressiviteitsregels die weinig mogelijkheden biedt;
 - Over de vennootschapsbelasting vinden we niets meer terug.
- Ruime **schokdempers in gewestfinanciering neutraliseren elke vorm van responsabilisering**
 - Het solidariteitsmechanisme is minder pervers dan nu, maar guller dan ooit (want welvaartsvast);
 - De sokkel voorziet voor Wallonië in een stevige buffer voor 11 jaar tot 2022, daarna afbouwend tot 2032. Tegen dat die sokkel opdroogt, is het solidariteitsmechanisme al zo gul geworden, dat dit ruimschoots wordt gecompenseerd.
- Het **Vlaams onderwijs betaalt de rekening** (75%) voor de herfinanciering van het Franstalig onderwijs, onder andere door stopzetting van de zogenaamde Lambermont-turbo en de tragere groei van de voor Vlaanderen gunstige dotatie uit de personenbelasting.
- Een **bijzonder onzekere financiering van de gewesten** door een te hoge inschatting van de groeiprognoses. **Vlaanderen is hiervoor gevoeliger** dan Wallonië, dat van royale buffers kan genieten.

2.1. Zeker geld voor onzekere hervormingen in Brussel

Beginnen we bij de grote winnaar van dit Vlinderakkoord. Brussel krijgt € 461 miljoen extra in 2015 (gefaseerd opgebouwd) en € 125 miljoen Beliris-middelen worden automatisch toegekend (i.p.v. elk jaar aangevraagd zoals nu het geval is). Dit brengt ons op een totaal van **€ 586 miljoen**. Daarvan komt € 44 miljoen van de gewesten op basis van hun netto pendelstromen naar Brussel.

Als je weet dat de Brusselse regering momenteel een begrotingstekort heeft van een kleine € 500 miljoen, dan is dat tekort met deze nieuwe transfer onmiddellijk weggewerkt zonder zelf ook maar één enkele inspanning te moeten doen.

Bovendien worden die **€ 461 miljoen welvaartsvast** gemaakt, dus dit extra geld voor Brussel blijft alsmat toenemen! Tegen 2030 betekent dat voor Brussel € 830 miljoen + € 125 miljoen Beliris = € 955,2 miljoen extra. Het nieuwe solidariteitsmechanisme en de sokkel levert Brussel in 2030 nog eens enkele tientallen miljoenen op.

Het resultaat loopt in 2030 dus op tot € 1 miljard voor Brussel. En dit is geld dat zeker is, niet afhankelijk van groeiverwachtingen (eigen prestaties). Als je weet dat het huidige budget van het Brussels gewest ongeveer € 3 miljard bedraagt, dan is het duidelijk dat Brussel hier de jackpot wint.

2.2. De angst voor de toekomst overheerst

2.2.1. Een nieuw solidariteitsmechanisme: ruimer en guller dan ooit

In het nieuwe financieringsmodel voor de gewesten worden de oude dotaties en 40% van de fiscale uitgaven omgezet in fiscale autonomie. De nieuwe bevoegdheden (o.a. 90% van de werkdotatie, 60% van de fiscale uitgaven en 100% van de borrelnootjes) worden vervolgens overgeheveld op basis van fiscale capaciteit, die voor Vlaanderen gunstig is. Voor Wallonië en Brussel is dat alles minder gunstig: vandaar ook hier, zoals vroeger, een solidariteitsmechanisme dat de verschillen in fiscale capaciteit mildert.

Het nieuwe model bevat een solidariteitsmechanisme dat het oude perverse mechanisme vervangt en dat is een goede zaak. Het oude mechanisme was pervers, aangezien het inhield dat als een deelstaat in vergelijking met andere deelstaten economisch beter presteerde, het aan het einde van de rit minder middelen ontving (en omgekeerd). Voor Wallonië en Brussel uiteraard geen echte prikkel om beter te presteren. Helaas stopt hier de goed-nieuws-show.

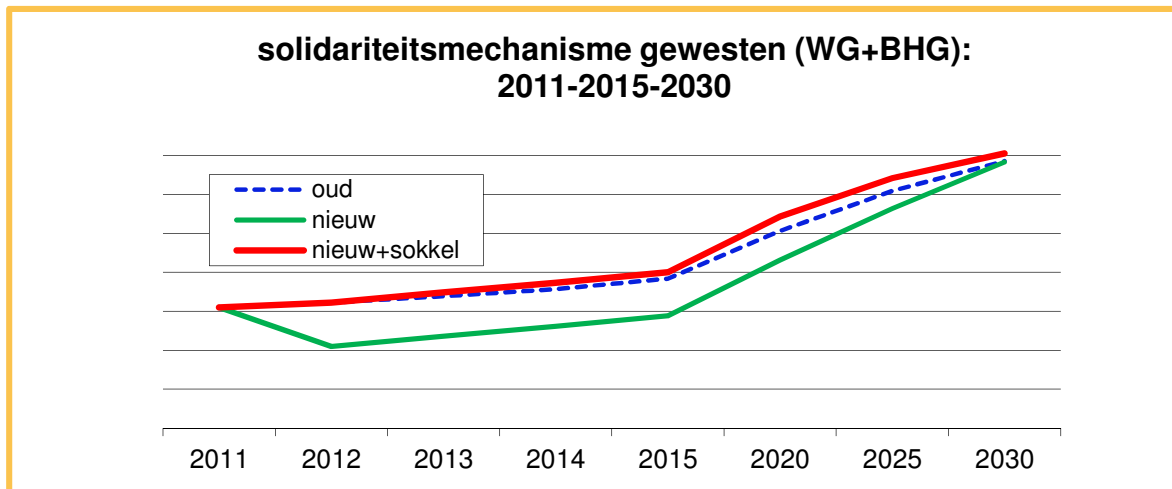
Eerst en vooral wordt de grondslag voor de berekening van de solidariteit verruimd naar het deel gemeenschapsfinanciering dat niet verdeeld wordt op basis van demografische factoren. Gevolg is dat naast de gewestbevoegdheden nu ook 50% van de basis-gemeenschapsdotatie uit de personenbelasting zal verrekend worden in de solidariteit.

Het nieuwe solidariteitsmechanisme wordt bovendien welvaartsvast gemaakt. Het solidariteitsmechanisme voor de gewesten zorgt ervoor dat **80%** van het gat (= het verschil in fiscale capaciteit) wordt dichtgereden. Op zich is dit aanvaardbaar, maar waar dit solidariteitsbedrag vroeger gewoon geïndexeerd werd (inflatie), wordt dit nu welvaartsvast gemaakt (inflatie + groei).

Dit mechanisme zal dus doorheen de jaren veel sneller stijgen. Resultaat is dat Wallonië en Brussel met het nieuwe systeem in de beginjaren ongeveer 20% verliezen, maar **geleidelijk aan wordt dit systeem alsmaar guller** en slaat het om in een alsmaar stijgende winst voor Wallonië en Brussel. Het verlies in de overgangsfase wordt over een periode van 20 jaar opgevangen door het mechanisme van de sokkel. Op die manier vangt het zuiden van het land eventuele schokgolven op ten gevolge van de economische conjunctuur.

2.2.2. Een stevige sokkel

Toch beweren de onderhandelaars dat het huidige systeem beantwoordt aan de Vlaamse vraag naar een grotere responsabilisering van de verschillende overheden in dit land. Daarbij gooit men het solidariteitsmechanisme en de sokkel – een overgangsmechanisme – op één hoopje. Het is de sokkel die – weliswaar zeer geleidelijk - wordt afgebouwd, niet de solidariteit. De som van beide gehelen zorgt er alvast voor dat Wallonië inderdaad niet verarmt.

In tegenstelling tot vorige staatshervormingen wordt voor de eerste keer een overgangperiode ingebouwd van 20 jaar tegenover 10 jaar bij vorige stappen in de staatshervorming. Het overgangsmechanisme zorgt ervoor dat in het aanvangsjaar geen enkele deelstaat wint of verliest. Deze “sokkel” is het verschil in 2012 tussen de uitgaven in het jaar van de overdracht en de effectief toegewezen middelen. Die “sokkel” blijft 10 jaar lang in nominale waarde constant en zal vervolgens over een periode van tien jaar lineair worden afgebouwd.

Deze sokkel wordt voorzien omdat het nieuwe financieringsmechanisme in de beginjaren ongunstig uitvalt voor het Waals Gewest en Brussel, ook na het nieuwe solidariteitsmechanisme voor de gewesten en de financiering op basis van behoeften (demografische criteria) voor de gemeenschappen. Die sokkel heeft volgend effect :

Vlaanderen	- 104 miljoen euro
Wallonië	+575 miljoen euro
Brussel	+ 52 miljoen euro

Gecombineerd met het nieuwe – nu welvaartsvaste - solidariteitsmechanisme zal er geen verlies meer zijn wanneer de sokkel wegvalt. **Op geen enkel moment zullen Wallonië en Brussel verlies doen aan deze nieuwe financieringswet.** Als het verlies dat Wallonië en Brussel oplopen met dit nieuwe financieringsmodel voor de gewesten, zonder meer gecompenseerd wordt (enerzijds met

het solidariteitsmechanisme en anderzijds door de sokkel), dan is er uiteraard geen sprake van echte responsabilisering.

2.3. Een forse en zekere inlevering vanwege de Vlaamse Gemeenschap

Naast de zekere winst voor Brussel en de niet-verarming van Wallonië zijn we ook zeker van een forse inlevering in de gemeenschapsfinanciering van Vlaanderen van afgerond € 2,4 miljard. Hoe komen we nu tot dat bedrag?

2.3.1. Een transfer van het Vlaamse naar het Franstalig onderwijs

De Lambermont-turbo verwijst naar de extra middelen die bovenop de basisdotatie voor onderwijs zijn toegekend in 2001 bij de goedkeuring van het Lambermont-akkoord. Dat extra potje zou gespreid over tien jaar alsmar meer verdeeld worden op basis van fiscale capaciteit i.p.v. aantal leerlingen. Dit verdelingsmechanisme werd alsmar gunstiger voor Vlaanderen. Bijkomend: dit extra potje groeide ook alsmar sneller dan het basispotje (dubbel voordeel = turbo) omdat het verdeeld werd volgens de sleutel van de personenbelasting, terwijl de basispot verdeeld werd op basis van het leerlingenaantal.

In het nieuwe institutioneel akkoord wordt de Vlaamse Gemeenschap op een streng dieet gezet ten voordele van de Franse Gemeenschap. Niet alleen wordt de turbo retroactief stopgezet maar ook de nieuwe groeisleutels en de opname van het kijk- en luistergeld in de onderwijsdotatie (die verdeeld wordt op basis van het aantal leerlingen) vallen nadelig uit voor Vlaanderen. Ter herinnering: bij het Lambermont-akkoord was er sprake van “maxi-geld voor mini-bevoegdheden”, nu zijn we ook nog eens dat maxi-geld kwijt.

Het onderwijs in Vlaanderen levert driemaal in ten voordele van het Franstalig onderwijs :

- De turbo op de Lambermont-middelen wordt twee jaar vervroegd gestopt (in 2010 i.p.v. 2012). Dit is de eerste inbreuk op het Lambermont-akkoord van 2001.

- Men laat de basisdotatie (met een voor Vlaanderen minder gunstige verdeling) sneller groeien (91% economische groei en een positieve nataliteitscorrectie) en de extra pot (met een voor Vlaanderen meer gunstige verdeling) trager (82.5% economische groei). Dit is de tweede inbreuk op het Lambermont-akkoord van 2001.
- Deze basisdotatie wordt bovendien verhoogd met de opbrengst van de compensatie voor het kijk- en luistergeld (aandeel Vlaanderen: 64%) en wordt nu verdeeld op basis van het aantal leerlingen (aandeel Vlaanderen: 56%) . Dit is de derde inbreuk op het Lambermont-akkoord van 2001.

Inleveringen in onderwijsfinanciering en compensatie voor kijk- en luistergeld (in miljoen EUR)			
	FR GEM	VL GEM	TOTAAL
Bijz.Fin.Wet NU			
Onderwijsfinanciering (LBM-turbo)	12.878	18.609	31.487
Kijk- en luistergeld	457	824	1.281
SOM	13.335	19.433	32.768
Bijz.Fin.Wet NIEUW			
Onderwijsfinanciering (LBM-turbo)	13.387	17.719	31.106
Kijk- en luistergeld	822	1.050	1.871
SOM	14.209	18.768	32.977
VERSCHIL	+ 874	- 665	+ 209

De herfinanciering van het Franstalig onderwijs kost Vlaanderen minstens € 665 miljoen in 2030 en de federale overheid € 209 miljoen. Dit komt neer op **€ 874 miljoen winst voor de Franse Gemeenschap**. Dit betekent voor Vlaanderen een verlies van 3,3% van de totale onderwijsdotatie in 2030. De winst voor de Franse gemeenschap is € 874 miljoen, verhoudingsgewijs komt dit neer op een winst van 6,6% van de totale onderwijsdotatie voor de Franse Gemeenschap. Het is niet voor niets dat de Franstalige onderwijsvakbonden al victorie kraaiden over de nieuwe financieringswet.

Voor het eerst kunnen we ook spreken over een horizontale transfer van de Vlaamse naar de Franse Gemeenschap. Een kwalijke zaak waar nauwelijks over gesproken wordt door de onderhandelaars. Tot op heden liepen de transfers altijd via het federale niveau en droegen de Franstaligen daar dus altijd ook een deel toe bij.

2.3.2. De eindafrekening voor de Vlaamse gemeenschap

De onderhandelende partijen hebben ook elders flink huisgehouden in de gemeenschapsfinanciering. Naast de onderwijsinlevering (€ 665 miljoen) noteren we nog een bijkomende inlevering ten voordele van de federale overheid ten bedrage van € 1,7 miljard.

De oude algemene personenbelasting dotatie wordt niet langer voor 100% gekoppeld aan het reëel BBP. Dit wordt nu teruggebracht naar 82,5%. Deze ingreep kost Vlaanderen ongeveer € 600 miljoen.

Helaas houdt het hier nog niet op. Om echt volledig te zijn, moet de inlevering in de overdracht van middelen voor nieuwe bevoegdheden (ongeveer € 300 miljoen (zie punt 2.3.3)) en de pensioenbijdrage (€ 900 miljoen) meegenomen moeten worden in deze eindafrekening. Dit brengt de totale inlevering van de Vlaamse Gemeenschap op € 2,4 miljard in 2030. Zo weegt de responsabilisering inzake pensioenen (8,86% loonmassa eigen ambtenaren, waaronder onderwijspersoneel) zwaar door bij de gemeenschappen. Overigens mogen we daar wel betalen, maar niet bepalen (bijvoorbeeld de leeftijd bepalen waarop de eigen ambtenaren met pensioen mogen gaan).

2.3.3. Overhevelen van bevoegdheden: geen cherry picking aan Vlaamse kant

De winst van Vlaanderen bij de kinderbijslag wordt meer dan gecompenseerd door het tekort aan middelen bij gezondheidszorg in 2012. Het negatief saldo middelen/uitgaven in het startjaar 2012 en loopt op tot meer dan € 300 miljoen in 2030.

- Kinderbijslag op basis van het aantal kinderen tussen 0 en 18 jaar: elk kind krijgt dus per hoofd even veel. Nu ontvangen Franstalige kinderen gemiddeld per hoofd iets meer, omdat ze meer gezinnen hebben in speciale stelsels (bv. invaliden en werklozen, vooral Wallonië) en meer gezinnen met veel kinderen (vooral Brussel).

- Ouderenzorg op basis van het aantal mensen boven de 80 jaar. Die zijn in Vlaanderen voorlopig nog iets minder talrijk, maar de ‘verwitting’ vindt bij ons iets sneller plaats dan in Franstalig België. Maar in vergelijking met het bevolkingsaandeel geeft Vlaanderen relatief meer uit.
- Preventieve gezondheidszorg, ziekenhuisbeleid en gehandicapten: op basis van de bevolkingscijfers. In vergelijking met het bevolkingsaandeel geeft Vlaanderen momenteel relatief meer uit.

2.4. Vlaanderen zal als enige entiteit inleveren bij de hervorming van de financieringswet

2.4.1. De wonderbaarlijke visvangst

Toch beweren de onderhandelaars dat ook Vlaanderen met de nieuwe financieringswet ongeveer € 300 miljoen “wint” in 2030 t.o.v. het huidige systeem. Dit zou het resultaat zijn van twee bewegingen:

- een forse en zekere inlevering in de gemeenschapsfinanciering van afgerond € 2,4 miljard,
- tegenover een fikse maar onzekere winst in de nieuwe gewestfinanciering van afgerond € 2,7 miljard.

Vlaanderen “wint” dus bijna € 300 miljoen in 2030. Maar ook de andere entiteiten (Franse Gemeenschap, Waals Gewest, Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) winnen. **Hoe verklaren we deze wonderbaarlijke visvangst?**

De onderhandelaars verwezen naar het feit dat de Federale Overheid € 1,3 miljard inlevert in 2030. Daar zou Vlaanderen dus € 300 miljoen van ontvangen. Als we deze redenering volgen, dan zullen de andere overheden € 1 miljard winnen. Waar deze overheden voor amper 40% van de

uitgaven van de gemeenschappen en gewesten instaan, rijven ze dus nu 75% van de extra middelen binnen. En dan laten we de herfinanciering van Brussel nog buiten beschouwing.

Ons scepticisme wordt verder gevoed door de vaststelling dat de gemeenschapsbegroting in Vlaanderen als enige entiteit moet inleveren. In tegenstelling tot Vlaanderen is er in Wallonië nauwelijks enige beweging merkbaar. Zowel bij het gewest als bij de gemeenschap zal men in 2030 voldoende middelen krijgen om de gewest- en de gemeenschapsfinanciering rond te krijgen zonder dat er een transfer van gewest naar gemeenschap nodig is.

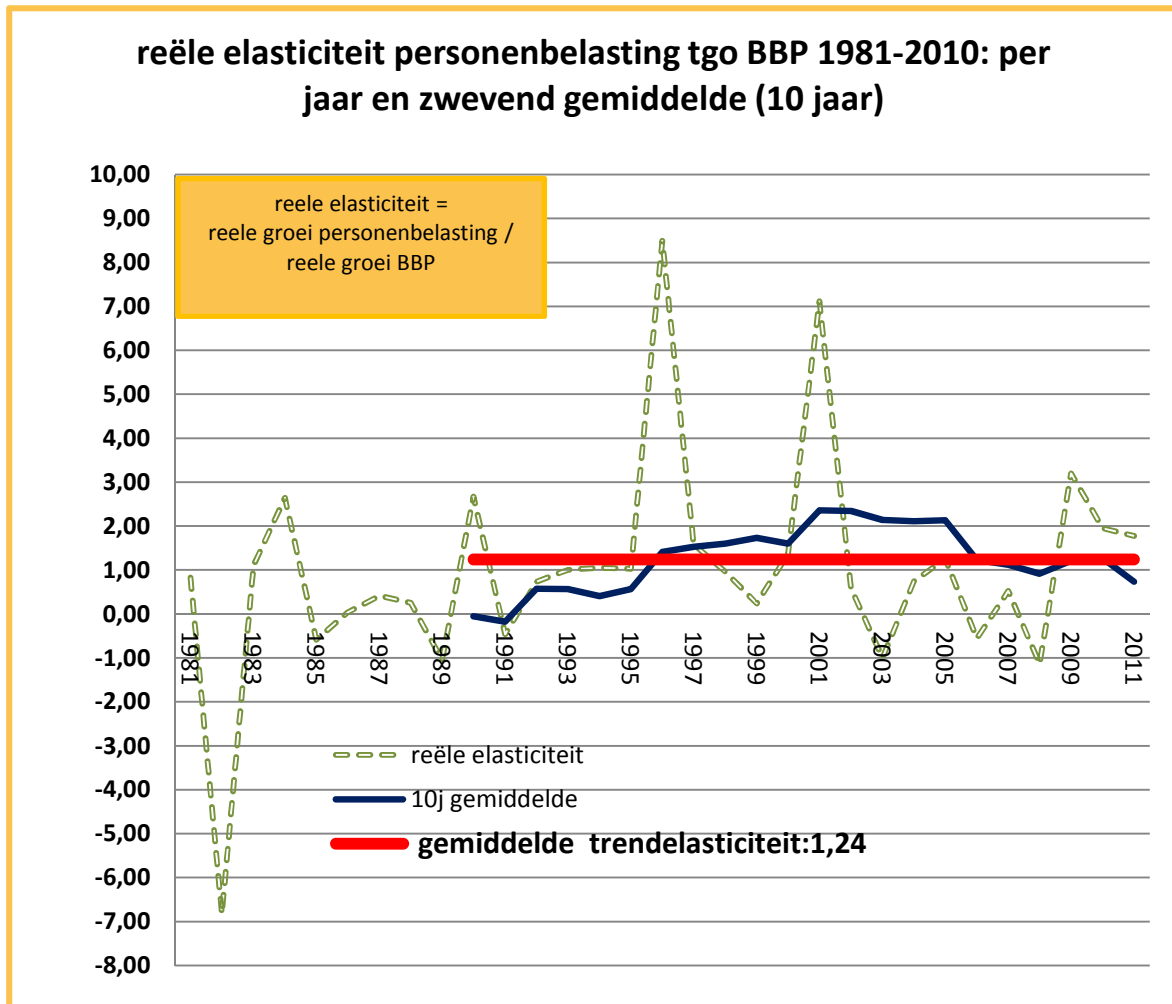
Kern van ons betoog is dat aan Franstalige kant zekerheid bestaat dat men erop vooruit gaat (Brussel, Franse Gemeenschap) of dat men er op z'n minst weinig op achteruit gaat ingeval van realistische economische groeiprognoses (Waals Gewest). Vlaanderen zal echter onrealistisch goed moeten presteren om niet achteruit te gaan.

Het is zonneklaar dat de nieuwe gewestfinanciering in vergelijking met de huidige financieringswet willens nillens te optimistisch is ingeschat. De forse stijging van de "totale gewestmiddelen" in Vlaanderen met 4,4% nominaal of 2,4% reëel in de periode 2013-2030 is **gebaseerd op een raming van de personenbelasting waarvan alle experts toegeven dat ze totaal irrealistisch is voor de toekomst.**

Deze raming gaat uit van een forse nominale groei van de inkomsten uit de personenbelasting van 5,1% (= 2% inflatie + 3,1% reële groei) bij een nominale economische groei van 3,9% BBP (= 2% inflatie + 1,9% reële groei). Men rekent dan met een globale reële elasticiteit van 1,63¹ (=

¹ Deze globale reële elasticiteit van de personenbelasting tegenover het BBP is de combinatie van drie deel-elasticiteiten: de elasticiteit van de personenbelasting tegenover het reëel inkomen per capita (elasticiteit: 1.55; weging 66.7%), de elasticiteit van de personenbelasting tegenover het aantal inkomensstrekkers (elasticiteit 1; weging 33.3%) en de elasticiteit van het belastbaar inkomen tegenover het BBP (elasticiteit 1.2 ten gevolge van vergrijzingkost bij ongewijzigd -onhoudbaar- beleid)

3,1/1,9) terwijl die in realiteit bijna altijd rond de 1,24² schommelt. Op basis van de recente trends kan zelfs een realistische middellange elasticiteit van 1,10³ worden vooropgesteld.

Bewerking op basis van gegevens Belgostat

² Dit komt ook overeen met de een combinatie van een elasticiteit van de personenbelasting tegenover het reëel inkomen per capita van 1.41 (lange termijn waarde volgens FPB), een eenheidselasticiteit tegenover het aantal inkomenstrekkers en een eenheidselasticiteit van het belastbaar inkomen tegenover het BBP.

³ Daarbij wordt ook rekening gehouden met het feit dat een hogere weging van pensioenen tegenover looninkomen de gemiddelde belastingdruk doet dalen ten gevolge van hogere aftrekken voor pensioenen in de personenbelasting.

In de nieuwe financieringswet blijft men vasthouden aan deze te hoge elasticiteit. **Dit tegen alle waarschuwingen in van de Nationale Bank van België (NBB) en van het Federaal Planbureau (FPB).** Vooreerst plaatsen beide nota's zelf vraagtekens bij de inschatting van de hoogte van de elasticiteit. Bovendien geven de nota's duidelijk aan dat het om een rekenmodel gaat en geen voorspelling van de realiteit. Het valt overigens op dat het Vlinderakkoord geen melding maakt van de nota van 3 december. Tot slot dient opgemerkt dat in het voorstel van Koninklijk Bemiddelaar Johan Vande Lanotte de gevolgen van de belastingselasticiteit netjes geneutraliseerd werden.

N-VA heeft zich nooit akkoord verklaard met dit rekenmodel

De problematiek van de elasticiteit is door de N-VA altijd naar voren gebracht, ook tijdens de onderhandelingen. De partijen die meewerkten aan het nu voorgelegde akkoord gaan er van uit dat de inkomsten uit de personenbelasting sneller stijgen dan het belastbaar inkomen en dat het belastbaar inkomen op zijn beurt sneller stijgt dan het BBP (door de vergrijzing).

De N-VA heeft bij beide hypothesen bedenkingen. Zo heeft de partij er altijd op gewezen dat er een dalende elasticiteit is inzake de inkomsten uit de personenbelasting ten opzichte van het belastbaar inkomen en dit door twee effecten:

1. Gelimiteerde progressiviteit (iedereen in 50% schijf). Ook het Federaal Planbureau erkent dit fenomeen.
2. Samenstelling belastbaar inkomen: toename aandeel pensioenen in het netto belastbaar inkomen (pensioenen gunstiger fiscaal regime).

Maar ook de sterkere groei van het belastbaar inkomen ten opzichte van het BBP is onhoudbaar. Men baseert zich daarvoor op de veronderstelling van de Studiecommissie voor de Vergrijzing dat de loonmassa in % BBP constant blijft (wat nog aan te nemen valt) en dat de pensioenkost bij ongewijzigd beleid in % BBP stijgt. Deze laatste evolutie is echter onhoudbaar. Op termijn moet men ofwel de pensioenen verlagen ofwel de sociale bijdragen verhogen. Beide hebben het effect dat het netto belastbaar inkomen daalt tegenover het BBP.

Het gebruikte model is dus onhoudbaar en normaliter tendeert men naar een elasticiteit van het belastbaar inkomen tegenover het BBP van 1. **De N-VA heeft aan het Federaal Planbureau (FPB) en de Nationale Bank (NBB) steeds om verduidelijking gevraagd. Documenten van deze beide instellingen geven bovendien aan dat de hypothesen van de N-VA realistischer zijn.**

Het rekenmodel van de NBB/FPB is een combinatie van de middellange termijn voorstellingen van het FPB (tot 2016) en de hypothesen van de Studiecommissie vergrijzing. De Studiecommissie simuleert de sociale uitgaven bij ongewijzigd beleid. Voor de economische parameters gaat men uit van de trendgroei van het reëel BBP (technologisch en demografisch en de trendinflatie (2%). Men doet geen uitspraak over de financierbaarheid van de vergrijzingskost. Het model is dus een vooruitberekening van uitgaventrends bij ongewijzigd beleid, geen voorspelling van de realiteit die rekening houdt met de impact van de financiering van de vergrijzingskost.

Enkele citaten uit de “Nota FPB en NBB – 15 november 2010”

*“Tegen de achtergrond van een positieve reële inkomensgroei per hoofd, zou de schaalstructuur, bij overigens gelijkblijvende omstandigheden, moeten leiden tot een trendmatige **daling van belastingselasticiteit** in de verschillende gewesten...”*

*“...de methodologie die werd gevolgd teneinde rekening te houden met een daling en een convergentie van de elasticiteiten, binnen de toegestane termijn niet kunnen onderzocht en gevalideerd worden volgens onze gebruikelijke **kwaliteitsnormen**.”*

*“Ten tweede veronderstelt deze methodologie een constante verdeling van de inkomens, een veronderstelling die op middellange vrij aanvaardbaar is, maar **duidelijk minder plausibel** wordt zodra de middellange termijn wordt overschreden. Bijvoorbeeld, in het kader van de vergrijzing zou het groeiende aandeel van de pensioenen in de belastbare grondslag tegen 2030 een neerwaarts impact hebben om de gemiddelde voet van de belasting”*

*“De taskforce FP-NBB... ...is dus in zekere mate op de **beperkingen van haar methodologieën** gestoten.”*

Of uit de “Nota FPB en NBB – 03 december 2010” waar het Vlinderakkoord niet naar verwijst. Wellicht een kleine vergetelheid...

*“In de simulatie die is gebeurd onder de hypothese van constante belastingswetgeving, neemt het aandeel van de pensioenen fors toe, wat impliceert dat deze stijging van de pensioenen in de simulatie leidt tot een **stijgend tekort voor de overheid**. De manier waarop in de toekomst*

deze stijgende pensioenkost zal worden gefinancierd kan een belangrijke impact hebben op de groeivoeten van de belastbare basis en het BBP, maar kan niet in de simulatie worden opgenomen gezien de veronderstelling van ongewijzigd beleid.”

*“Bien sur, **la réalité sera sans doute différente de la «politique constante»** (on peut l’espérer car à long terme le déficit et de la dette ont des trajectoires explosives à politique constante, donc non soutenables) : les pouvoirs publics pourraient mettre en oeuvre des réformes structurelles qui ralentissent la croissance des dépenses sociales, ou accroissent le potentiel de l’économie, ou pourraient augmenter les taxes et cotisations. Mais alors on est dans un autre scénario que notre scénario à politique constante. **Pour rappel, nos chiffres de long terme sont des projections ... et pas des prévisions.** La nuance est de taille en ce qui concerne le pronostic d’évolution de la base imposable par rapport au PIB.”*

Gebruiken we een op lange termijn meer realistische groeivoet van de inkomsten uit de personenbelasting van 4,1% (= 2% inflatie + 2,1% = 1,9% reële economisch groei *elasticiteit 1,10), dan is de eindbalans van deze nieuwe financieringswet veel slechter voor Vlaanderen: **een verlies van € 2,2 miljard in 2030 i.p.v. een winst van € 300 miljoen** (of een verschil van € 2,5 miljard). Bij een elasticiteit van 1,24 wordt dit een verlies van € 1,7 miljard.

En dan spreken we nog steeds van een economische groei van 1,9%, iets wat we bijvoorbeeld in 2012 wellicht niet zullen halen (huidige prognose 1,6%). Indien er een recessie komt, wordt het verlies voor Vlaanderen nog groter. De Studiecommissie voor de Vergrijzing gaat bijvoorbeeld uit van een structurele groei van de economie van amper 1,7% voor de periode 2020-2030.

Dit is dus het grote verschil met Vlaanderen : **terwijl Brussel en de Franse gemeenschap absolute zekerheid hebben omdat ze geld krijgen dat nergens afhankelijk van is, hangt het resultaat van deze financieringswet voor Vlaanderen volledig af van de economische groei** en veronderstelde stijgende inkomsten uit de personenbelasting. Kortom, aan Franstalige kant heeft men zekerheid dat men erop vooruit gaat (Franse Gemeenschap, Brussel) of dat men minder gevoelig is voor de evolutie van de fiscale capaciteit door de stevige buffers. De Vlamingen zullen intussen onrealistisch goed moeten presteren om niet achteruit te gaan.

2.4.2. *Kromme redeneringen*

Men moet van goeden huize zijn om recht te praten wat krom is. **John Crombez (sp.a)** doet alvast een poging. Als die winstprognose van € 300 miljoen in 2030 voor Vlaanderen op basis van onrealistisch hoge groeiramingen al een soort manipulatie van de cijfers is, dan maakt John Crombez (sp.a) het nog een stuk bonter.

Hij presteert het om te beweren dat Vlaanderen maar liefst **€ 800 miljoen winst** boekt met de nieuwe financieringswet. Wat blijkt: hij heeft **alle jaarlijkse bedragen tussen 2012 en 2030 (gemiddeld ongeveer € 44 miljoen) gewoon bij elkaar opgeteld...**

Om aan te tonen hoe ridicuul deze berekeningsmethode is, doen wij eens hetzelfde met de winst voor het Brussels gewest (van € 586 miljoen in 2015 oplopend naar € 1 miljard in 2030). Gecumuleerd betekent dat voor de gehele periode 2012-2030 een **winst voor het Brussels gewest van ongeveer 13 miljard euro**. Die verhouding tussen 800 miljoen euro voor Vlaanderen en 13 miljard euro voor Brussel is trouwens veelzeggend...

We durven deze berekeningsmethode zelfs niet toe te passen op het Vlaamse resultaat uitgaande van onze meer realistische groeiprognoses (die ons naar een netto verlies brengen dat oploopt tot € 2,2 miljard in 2030), want dan zijn we wellicht weer onheilsprofeten...

2.5. *Fiscale autonomie: een kat in een zak*

Tot slot : wat krijgt Vlaanderen nu aan bijkomende fiscale autonomie voor deze forse factuur? Volgens de onderhandelaars krijgen we hiervoor fiscale autonomie voor maar liefst € 10,7 miljard.

Een meer diepgaande analyse overtuigt ons geheel niet van de kwaliteit van die fiscale autonomie. Wel integendeel, **dit is niet meer dan een cosmetische operatie** die moet verhullen dat de Franstaligen doorheen het hele onderhandelingsproces nooit echte fiscale autonomie hebben willen aanvaarden die beleidsmatig verder gaat dan wat nu al mogelijk is met de huidige financieringswet.

- Want wat gebeurt er in het **huidige systeem** : “De federale staat heft én int (bijna) alle belastingen en stort vervolgens een deel daarvan door naar de deelstaten onder de vorm van dotaties”.
- En wat gebeurt er in het **nieuwe systeem** : “De federale staat heft én int (bijna) alle belastingen en stort vervolgens een deel daarvan door naar de deelstaten onder de vorm van dotaties”.
- **Enig verschilpunt**: de dotatie werd vroeger uitgedrukt in euro, daar waar die nu wordt uitgedrukt als een procent op de federale personenbelasting.

Erger is dat we zelfs een stap achteruit zetten in de kwaliteit van onze fiscale autonomie. Daar waar de Vlaamse jobkorting nog doorgerekend kon worden in **de bedrijfsvoorheffing**, wordt dit vandaag opnieuw integraal een federale bevoegdheid.

Bovendien voorziet de huidige financieringswet nu al dat Vlaanderen opcentiemen en kortingen kan toestaan, gemoduleerd per inkomensschijf. Het nieuwe voorstel herhaalt gewoon wat we nu al mogen doen (citaat p 59 Vlinderakkoord):

“de voorheffing via de aanvullende opcentiemen wordt gecombineerd met alle mogelijkheden die de gewesten al krachtens de huidige bijzondere financieringswet genieten (art 9 van de BFW)”.

Een laatste strohalm waar de onderhandelaars zich aan vastklampen : het nieuwe systeem biedt de mogelijkheid om een **selectieve belastingaftrek van maximum € 1.000** te geven. MAAR:

- Deze aftrekken forfaitair toekennen kan nu al, kijk maar naar de jobkorting. **Dit is dus niets nieuws.**
- Deze aftrekken geven door een aanpassing van de tarieven is slechts heel beperkt mogelijk:
 - Enkel een korting geven aan de laagste inkomensschijf, zoals o.a. Caroline Gennez suggereert, is mogelijk, maar onbetaalbaar want elke belastingplichtige geniet mee, of hij/zij nu werkt of niet. Elke belastingplichtige heeft immers een deel van

zijn inkomen in de laagste inkomensschijven. En als je iedereen een belastingaftrek wil geven, wordt dat al snel onbetaalbaar.

- Enkel een korting geven aan de werkende mensen, zoals o.a. De Croo suggereerde, is wel mogelijk, maar dan alleen op de 45% schijf en niet op de 50% schijf. Aan de 50% schijf kun je met dit systeem nooit iets veranderen! Immers, in deze schijf zit er altijd wel iemand die zo veel verdient dat de aftrek hoger zal zijn dan de maximum toegelaten aftrek van € 1.000. Voor die superrijke mens is dat niet erg, maar ALLE mensen die in het begin van die 50% schijf zitten (en daar zit je al heel snel in = dubbel van het minimumloon) zijn mee het slachtoffer. Je kunt dus enkel in de 45% schijf een kleine korting geven. Maar nogmaals: dit was met het oude model ook nu al perfect mogelijk.

2.6. Een onderhandelingsrace “to the bottom”

Doorheen het hele onderhandelingsproces heeft de PS nooit aanvaard dat er een stap werd gezet richting van échte fiscale autonomie. Zo werd het tactische ‘ja’ van de PS tegen de nota Vande Lanotte vergezeld door de vraag om significante wijzigingen door te voeren. De angst voor fiscale autonomie werd vertaald in een uitputtingslag “to the bottom”.

De nota Vande Lanotte werd ook afgewezen door de CD&V. Nochtans scoorde deze nota beter dan het huidige akkoord : zowel de kwaliteit van de fiscale beleidsautonomie als de neutralisering van het debat over belastingselasticiteit moeten hier genoemd worden.

	Huidige situatie	N-VA visie	PS Visie	J. Vande Lanotte	Vlinderakkoord
Personenbelasting					
Omvang fiscale autonomie in miljarden euro	2,7	20,2	7,0	15,3	10,7
Kwaliteit fiscale autonomie:					
- Eigen tarief naast federaal tarief	✗	✓	✗	✓ ↔ ✗	✗
- Inkomensschijven	✗	✓	✗	✓ ↔ ✗	✗
- Belastingvrije som	✗	✓	✗	✗	✗
- Afwijking t.g.o. federale progressiviteitsregels	✗	✓	✗	✗	✗
Doorrekening bedrijfsvoorheffing	✓	✓	✗	✓ ↔ ✗	✗
Aftrekken in de personenbelasting					
- Vervangingsinkomen	✗	✓	✗	✗	✗
- Familiaal	✗	✓	✗	✗	✗
Inning en controle					
	✗	✓	✗	✗	✗
Vennootschapsbelasting					
- Tarief	✗	✓	✗	✗	✗
- Aftrekken	✗	✓	✗	✓ ↔ ✗	✗

3. Hervormingen BHV en Brussel

In het Vlinderakkoord wordt opgesomd welke compensaties Vlaanderen moet betalen voor de splitsing van de kieskring BHV (3.1) en wat de prijs is voor de hervorming van het gerechtelijk arrondissement BHV (3.2). Tegelijk wordt de Vlaamse eis om Brussel ernstig te hervormen opnieuw van tafel geveegd (3.3).

Dit alles kan worden samengevat als volgt: **buiten Brussel worden de voorrechten voor de Franstaligen bestendig, zelfs uitgebreid en verankerd; binnen Brussel worden de Vlamingen verder gemarginaliseerd.** Of hoe men aan Franstalige zijde “Plan B” voorbereidt.... Het zal voor sommigen wellicht pas binnen enkele jaren duidelijk worden wat de draagwijdte is van dit Vlinderakkoord.

3.1. Geen definitieve pacificatie in BHV

WAT MOET U ZEKER WETEN

- N-VA noemde het akkoord over de splitsing van de kieskring BHV een “slecht akkoord, maar geen nachtmerrie”. Wat blijkt nu: **in de kleine lettertjes van het Vlinderakkoord staat de échte prijs die voor de splitsing moet worden betaald.** De compensaties zijn enorm.
- Zo gaat men **van een relatief zuivere splitsing van de kieskring, naar een verbrusseling van de 6 faciliteitengemeenten.** De Vlamingen in Brussel krijgen nog minder rechten, de Franstaligen in Vlaams-Brabant nog meer voorrechten.
- De Vlaamse toegevingen worden bovendien **gebetonneerd in bijzondere wetten en in de grondwet.** Blijkbaar zijn de Franstaligen erg tevreden over die toegevingen, als ze die zo sterk willen vergrendelen.
- Maar vooral : de communautaire conflicten in Brussel en de Vlaamse rand worden door deze akkoorden niet uit de wereld geholpen. **Dit akkoord draagt de kiemen in zich van toekomstige conflicten.** Als het werkelijk de bedoeling was om voor een periode van minstens tien jaar verlost te zijn van communautaire conflicten, dan had men een ander akkoord moeten sluiten.

Dat de kieskring BHV eindelijk wordt gesplitst, is een goede zaak. In mei 2003 oordeelde het Grondwettelijk Hof dat de kieskring B-H-V ongrondwettelijk is. Franstalige politici kunnen nog altijd stemmen ronselen in Vlaanderen, terwijl dit omgekeerd niet mogelijk is: geen enkele Vlaamse politicus kan stemmen halen in Wallonië. En dat is discriminerend. De splitsing van BHV is bovendien veel meer dan “een symbool”. De verfransing van Vlaams-Brabant tast het sociale leven aan. Het straatbeeld verfranst en het verenigingsleven komt onder druk. Het onderwijsniveau daalt doordat te veel leerlingen geen of niet genoeg Nederlands kennen. Bovendien jagen de verstedelijking en stijgende woningprijzen jonge gezinnen weg uit de regio.

Inzake Brussel-Halle-Vilvoorde vroegen wij dan ook niet meer dan **de toepassing van de Grondwet en de uitvoering van een arrest van het Grondwettelijk Hof**. Wij toonden ons het voorbijge jaar zelfs bereid om bepaalde toegevingen onder ogen te zien als die ertoe hadden geleid om samen met BHV de eeuwige discussies over de taalwetgeving of de benoeming van burgemeesters definitief te beslechten.

Dit is met dit akkoord niet het geval. **De communautaire conflicten in Brussel en de Vlaamse rand worden hiermee niet uit de wereld geholpen. Integendeel.** Bovendien gaan bepaalde toegevingen verder dan wat de N-VA ooit aanvaardbaar achtte.

3.1.1. *Kiemen voor toekomstige conflicten*

Bovenop het feit dat de inwoners in de Vlaamse faciliteitengemeenten zullen kunnen stemmen op Brusselse lijsten komt er geen duurzame oplossing voor de **Omzendbrief Peeters**.

Integendeel blijkt uit het akkoord dat men hoopt deze omzendbrief naar de prullenbak te verwijzen. Telkens wanneer de taalwetgeving in het geding is in de zes faciliteitengemeenten, krijgt men het recht zijn zaak voor de algemene vergadering van de Raad van State voor te leggen. Dit is niet alleen een tweetalige instelling, het voorzitterschap is er ook alternerend zodat om de andere zaak een Franstalige voorzitter er de beslissende stem zal hebben. Met deze regeling wordt ook uitdrukkelijk afgeweken van het huidige systeem waarbij het voorzitterschap van de

algemene vergadering op een meer duurzame wijze wordt geregeld. Een Nederlands- of Franstalige voorzitter: het wordt een pure loterij.

Verder wordt ook de **positie van de Vlaamse overheid verzwakt bij de benoeming van de burgemeesters** in de faciliteitengemeenten. Op papier blijft de Vlaamse regering bevoegd, maar zelfs als de regering die burgemeesters niet benoemt, behouden ze hun volle bevoegdheden en krijgt de tweetalige algemene vergadering van de Raad van State opnieuw het laatste woord. **De burgemeestercarrousel wordt zelfs aangemoedigd.** Zo wordt het immers mogelijk om een kandidaat die werd afgewezen door de Raad van State toch opnieuw voor te dragen zodat het circus van voor af aan herbegint.

Verder zorgt het **coöptatiesysteem voor de Senaat ervoor dat de Franstalige partijen aangemoedigd worden om met eigen lijsten op te komen in Vlaanderen.** Immers, de scores behaald in Halle-Vilvoorde worden meegerekend voor de verdeling van de Franstalige zetels. In de feiten verandert er voor de inwoners van Halle-Vilvoorde dus weinig. Zij mogen zich opnieuw verwachten aan Franstalige verkiezingspropaganda in hun bus.

De slotsom is duidelijk: de **zes faciliteitengemeenten worden verbrusseld** zoals ook Brussels minister-president Charles Picqué opmerkte.

3.1.2. *Een onevenwichtig en onpraktisch akkoord*

Zoals ook verder in deze nota wordt beschreven: de kieskring BHV wordt dan wel gesplitst, een serieuze hervorming van de Brusselse instellingen blijft uit. En dan zijn er nog de blanco cheque voor Brussel, de metropolitane gemeenschap, de gezamenlijke decreten, de constitutieve autonomie voor Brussel... De veelheid aan compensaties maken het akkoord onevenwichtig.

Het akkoord is echter niet alleen onevenwichtig maar ook onpraktisch. Volgend voorbeeld is tekenend: de algemene vergadering van de Raad van State is één van de hoogste rechtsinstanties in dit land. In plaats van een efficiënte justitie te organiseren, kiezen de onderhandelaars ervoor deze Algemene Vergadering te overladen met dossiers die perfect op een ander niveau objectief

zouden kunnen worden beantwoord. De reden hiervoor? Een wantrouwen in Nederlandstalige rechters. **Franstaligen willen door Franstaligen worden berecht, en niet door Nederlandstalige rechters, zelfs niet indien die perfect tweetalig zijn.** In het Vlinderakkoord komt dit wantrouwen in Nederlandstalige magistraten herhaaldelijk terug en dit in het bijzonder voor de Nederlandstalige magistraten van het parket Halle-Vilvoorde en van de Raad van State. Is dit omdat ze in het verleden de wet hebben toegepast? Nederlandstaligen die in het Franse taalgebied over faciliteiten beschikken, krijgen nergens dergelijke voorrechten. De gelijkheid is ook hier erg selectief.

Deze algemene vergadering zal zich in de toekomst bijvoorbeeld mogen uitspreken over administratieve geschillen (zoals een geschil over de eerste de beste bouwvergunning) binnen de zes randgemeenten. Dit zal er ook het geval zijn voor het beroep tegen beslissingen die genomen werden door (Nederlandstalige) administratieve rechtscolleges die door de Vlaamse overheid opgericht werden. Om nog maar te zwijgen van het feit dat in die gevallen het onderzoek moet gebeuren door twee auditeurs die tot een verschillende taalrol behoren. En dan is er nog de rol van de algemene vergadering bij de benoeming van de balorige burgemeesters.

3.1.3. *Betonnering en grendels*

Vandaag hebben we reeds een grendelgrondwet en een veelheid aan blokkeringsmechanismen die een democratisch beleid in België onmogelijk maken. Dit akkoord voorziet daarbovenop in extra blokkeringen in de grondwet en via bijzondere meerderheidswetten. De democratische besluitvorming wordt zo onmogelijk gemaakt. **Het feit dat de Franstalige onderhandelaars de akkoorden willen betonnen, kan enkel doen vermoeden hoe positief zij dit compromis wel vinden.**

Zo wordt de regeling van de kieskring BHV (met o.m. de dubbele kiesbrief) vergrendeld, evenals de nieuwe regeling voor het gerechtelijk arrondissement B-H-V en het feit dat administratieve geschillen in de zes faciliteitengemeenten worden ondergebracht bij de tweetalige, algemene vergadering van de Raad van State. Verder is er de betonnering van de benoeming van de burgemeesters in de faciliteitengemeenten en van de metropolitane gemeenschap.

Een andere verklaring voor deze vergrendeling en betonning is een stuk cynischer: **een aantal van de nieuwe regelingen is ongrondwettelijk en overduidelijk in strijd met het gelijkheidsbeginsel.**

Het Grondwettelijk Hof verwees, in 2003, de discriminerende regeling voor de kieskring BHV naar de prullenmand. De onderhandelaars hebben dit risico voor deze akkoorden willen uitsluiten door de discriminaties rechtstreeks in te schrijven in de grondwet. Op deze wijze komen ze buiten het juridische bereik van het Grondwettelijk Hof te liggen.

Nog cynischer is het te moeten vaststellen dat de onderhandelaars het tegelijk nodig vonden om deze discriminaties in het akkoord te combineren met een hoofdstuk over “de strijd tegen discriminaties”. Ze verwijzen er onder meer naar de Franstalige eis om het minderhedenverdrag te ratificeren. N-VA verzet zich tegen elke vorm van discriminatie, ook van nationale minderheden. Maar we verzetten ons evenzeer tegen de eis om voorrechten voor Franstaligen in Vlaanderen verder uit te breiden. En dat is waarom Franstaligen steeds hameren op deze ratificatie. Het geeft hen de kans om hun privileges zelfs internationaal erkend te zien.

3.2. Het gerechtelijk arrondissement BHV: van Witse naar Blanche...

WAT MOET U ZEKER WETEN

- Franstaligen in de zes faciliteitengemeenten, maar ook in heel Halle Vilvoorde krijgen **bijkomende of makkelijker faciliteiten**. Nederlandstaligen in Brussel worden nog verder gemarginaliseerd.
- Er komt **geen splitsing van het gerechtelijk arrondissement BHV**. Enkel het parket wordt gesplitst, de rechtbanken zelf niet. Franstalige rechtbanken in Brussel zullen zich kunnen uitspreken over zaken in gans Halle-Vilvoorde.
- Ook de splitsing van het parket is slecht onderhandeld. Ze is onzuiver en onvolledig. Het **Nederlandstalig parket krijgt zelfs Franstalige magistraten**.
- De verdeling van de taalgroepen over parketten en rechtbanken gebeurt zonder enige werklastmeting. Hierdoor wordt de **tweetaligheid in Brussel drastisch teruggeschroefd** en mogen Nederlandstaligen een snelle rechtspraak vergeten.
- Het blijkt ook hier heel duidelijk: wie jarenlang de taalwetgeving met de voeten treedt, wordt in dit land niet bestraft, maar beloond.

De lelijkste uitschuivers worden gemaakt bij de hervorming van het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Enkel het parket wordt gesplitst, niet zo voor de rechtbanken. **Halle-Vilvoorde wordt meer tweetalig en de tweetaligheid in Brussel wordt gevoelig teruggeschroefd**. Dit heeft **enorme individuele gevolgen voor de Vlaming die recht zoekt in zijn taal**.

3.2.1. *Nieuwe faciliteiten voor Franstaligen, mogelijk in de toekomst zelfs in gans België*

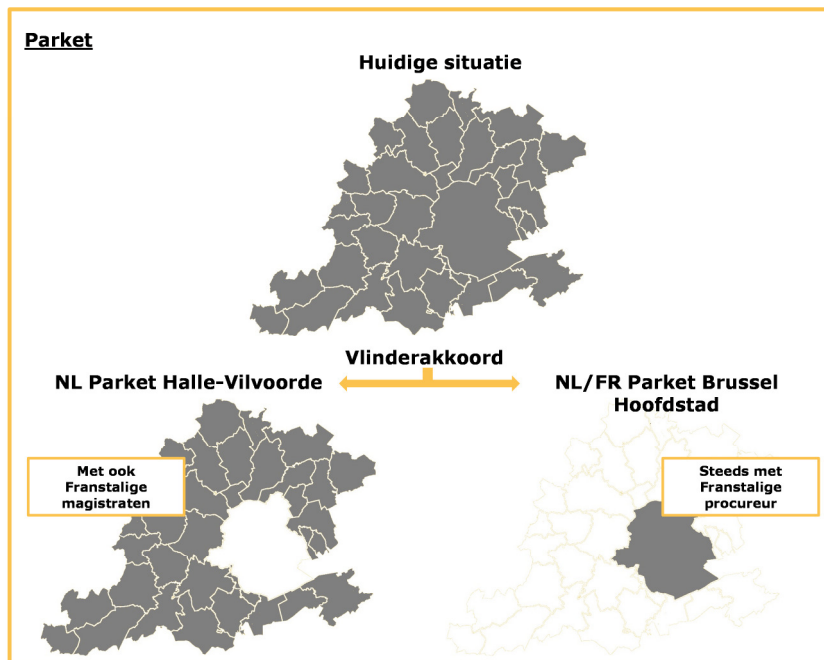
Er komen wel degelijk **nieuwe faciliteiten voor Franstaligen**. Zo zullen zij in onderling akkoord onmiddellijk een zaak in het Frans kunnen inleiden, ook vanuit Halle-Vilvoorde. Dit is volledig nieuw.

Een burger uit een van de zes faciliteitengemeenten zal ook makkelijker kunnen verkrijgen dat een zaak in het Frans wordt behandeld. Door nieuwe en strenge voorwaarden verliest de rechter de mogelijkheid om alle elementen in de zaak te beoordelen alvorens zijn beslissing over de taal te nemen. Wanneer een Vlaming een proces start tegen een Franstalige uit één van de zes faciliteitengemeenten omdat deze Franstalige bijvoorbeeld zijn contract niet nakomt, zal hij zijn zaak in het Frans mogen gaan uitleggen en voor de nodige vertalingen mogen zorgen. Beide partijen wonen nochtans in Vlaanderen.

Kers op de taart is echter dat volgens de formateur onderzocht moet worden of deze nog **soepelere regeling die zal gelden in de faciliteitengemeenten ook moet worden uitgebreid tot het ganse land**. In dat geval evolueren we naar een federale gerechtelijke kring met faciliteiten in rechtszaken in gans België. De verworvenheden van de taalwet in gerechtszaken van 1935 komen op de helling te staan.

3.2.2. *Franstaligen hebben enkel vertrouwen in Franstalige magistraten*

Na de splitsing zal het parket in Halle-Vilvoorde voor 1/5 bestaan uit Franstalige magistraten. Deze magistraten worden vanuit Brussel gedetacheerd. Hieruit blijkt nogmaals het totale gebrek aan respect voor de Vlamingen. **Het volstaat voor de Franstaligen niet om in het Frans berecht te kunnen worden** (bv. door een Nederlandstalige magistraat die tweetalig is), **zij willen alleen maar berecht worden door een Franstalige**.

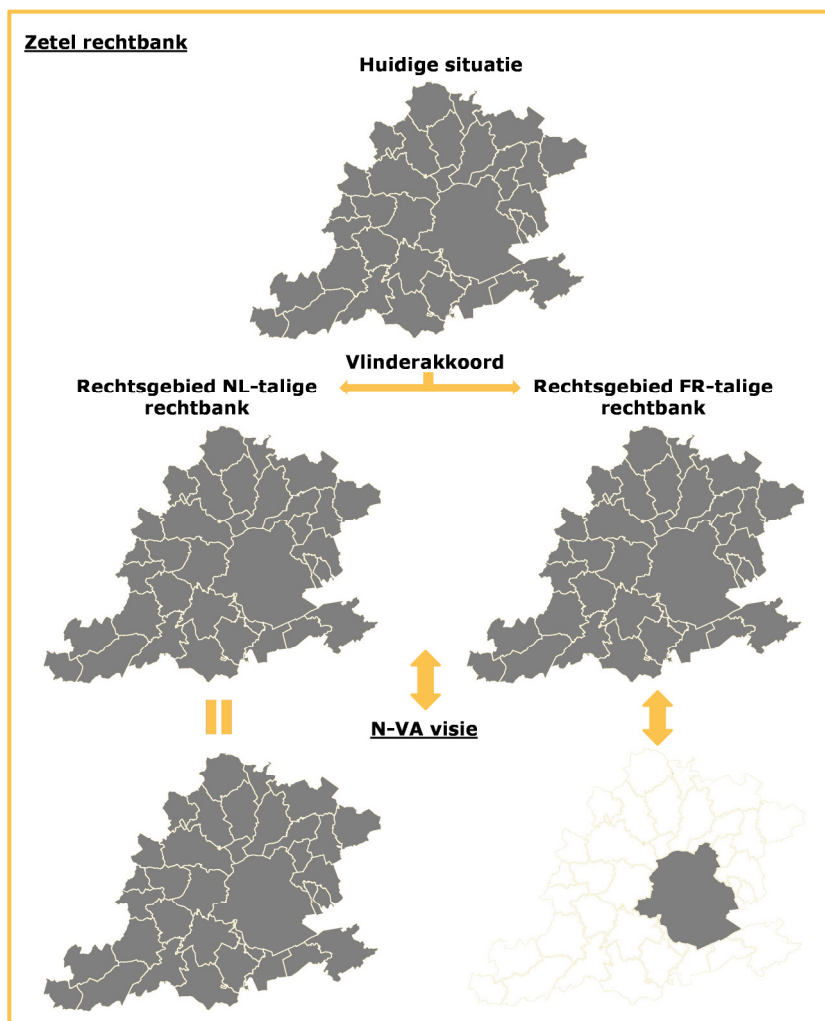

Tekenend is ook dat deze Franstalige magistraten de instructies zouden moeten volgen van de procureur van Halle-Vilvoorde, maar dat zij tegelijk onder het hiërarchisch gezag van de (Franstalige) procureur van Brussel zouden blijven. **De procureur van Halle-Vilvoorde zal dan ook geen sancties kunnen opleggen aan deze Franstalige magistraten indien zijn instructies niet worden uitgevoerd.** Hij moet hiervoor rekenen op de goede wil van zijn Brusselse collega, die niet alleen zal oordelen over de tuchtregeling, maar bijvoorbeeld ook over de bevordering van deze magistraten. Eigenlijk komt dit erop neer dat het Brusselse parquet een afdeling krijgt binnen het parquet van Halle-Vilvoorde.

De detachering van de parketmagistraten naar Halle-Vilvoorde wordt bovendien bijzonder creatief berekend. Zonder enige werklastmeting komt men tot een 80/20 verhouding. 20% van het huidige kader wordt toegewezen aan het eentalig parquet Halle-Vilvoorde. **Van die 20% Nederlandstaligen moet bovendien 1/5 Franstalig zijn. Dit kan alleen in België.** 80% van de parketmagistraten blijft in Brussel. Het parquet van Brussel moet echter magistraten detacheren aan het parquet Halle-Vilvoorde. Geen probleem: dit wordt gecompenseerd zodat men er in Brussel niet op achteruit gaat.

3.2.3. Efficiënte Nederlandstalige rechtspraak in Brussel wordt onmogelijk gemaakt

De rechtbanken in Brussel worden niet gesplitst, ze worden enkel ont dubbeld. Dit betekent dat er in de 54 gemeenten van BHV niet allen Nederlandstalige, maar ook Franstalige rechtbanken bevoegd zijn. In het wetsvoorstel Vandenberghe (CD&V) dat door de meeste Vlaamse partijen als uitgangspunt werd gebruikt, was er wél sprake van een splitsing en waren de Franstalige Brusselse rechtbanken dus enkel en alleen bevoegd voor de 19 Brusselse gemeenten en niet in Halle-Vilvoorde. Dit wetsvoorstel wordt niet correct uitgevoerd. Opnieuw betaalt Vlaanderen een extra, onevenredige prijs.

En er is meer. Men heeft, zonder enige werklastmeting, de verhouding Nederlands- en Franstalige magistraten met de natte vinger gelegd op 20% N /80% F, een uitzondering is er enkel voor de rechtbank van koophandel waar een verdeling van 40% N en 60% F zal gelden.

Is de voorgestelde verhouding belangrijk? Absoluut. Hiermee wordt bepaald hoeveel Nederlands- en Franstalige magistraten nodig zijn om de binnenkomende rechtsraken efficiënt en correct af te handelen. Te weinig Nederlandstalige magistraten betekent automatisch een trage en inefficiënte justitie voor Vlamingen in Brussel.

Is de 80/20 verhouding correct? Geenszins. Een serieuze werklastmeting wordt reeds jaren door Franstaligen onmogelijk gemaakt. Er zijn vandaag echter wél reeds verschillende cijfers beschikbaar. Bijvoorbeeld lopen de inkomende Nederlandstalige zaken in de arbeidsrechtbank momenteel op tot 30,48% en, van de geschillen over arbeidsovereenkomsten werden de jongste 5 jaar gemiddeld 41,24 % van de zaken in het Nederlands ingeleid.

Het resultaat is duidelijk: **wie in het Nederlands berecht zal willen worden in Brussel, zal jaren mogen wachten tot zijn zaak kan worden behandeld.** De voorzitter van de arbeidsrechtbank in Brussel noemde de 80/20 verdeling een grote vergissing die bovendien zal leiden tot een onherstelbare achterstand in de Nederlandstalige zaken.

Bovendien worden de tweetaligheidsvereisten in Brussel teruggebracht van 2/3 van de magistraten naar 1/3 van de magistraten. Dit is een bijzonder asociale maatregel. Dossiers zijn immers vaak tweetalig. De Nederlandstalige rechtszoekende die zijn zaak behandeld ziet door een eentalig Franstalige rechter zal diep in de geldbuidel mogen tasten om alle nodige stukken te laten vertalen.

Tenslotte moet de procureur des Konings van Brussel volgens de nota van de onderhandelaars steeds een Franstalige zijn. Het parket in Brussel is echter tweetalig. Tot op vandaag wordt er dan ook met een beurtrol gewerkt. Dankzij de onderhandelaars **zal een Vlaming dus nooit meer procureur kunnen worden in zijn eigen hoofdstad.**

3.3. Brusselse hervormingen: een mager beestje

WAT MOET U ZEKER WETEN

- In ruil voor een zeer belangrijke herfinanciering van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest krijgt Brussel **geen eenvoudiger, beter en efficiënter bestuur**.
- De **Franstaligen verstevigen hun greep op Brussel**, de Vlamingen worden aan de kant geparkeerd als het over de toekomst van hun hoofdstad gaat. De positie van de Brusselse Vlamingen gaat er op achteruit.

3.3.1. Een gigantische blanco cheque voor Brussel

Bij de bespreking van de financieringswet, hoger in deze nota, werd reeds gewezen op het feit dat **Brussel een blanco cheque krijgt van € 955 miljoen in 2030** (€ 461 miljoen (die welvaartsvast wordt gemaakt en zo oploopt tot € 830 miljoen in 2030) + € 125 miljoen van Beliris (die voortaan automatisch worden toegekend en waarover dus niet langer jaarlijks zal moeten worden beslist)).

De onderhandelaars merken op dat de middelen niet vrij zouden kunnen worden besteed door Brussel, maar o.a. verplicht moeten worden ingezet voor veiligheid, mobiliteit en taalpremies. Dit is slechts de halve waarheid. Slechts de helft van de middelen is immers niet vrij door Brussel in te zetten. Bovendien is het niet zeker dat de bestaande middelen die vandaag door Brussel worden besteed aan veiligheid, mobiliteit en taalpremies niet zullen worden afgebouwd nu men deze punten via een nieuwe geldstroom gefinancierd ziet.

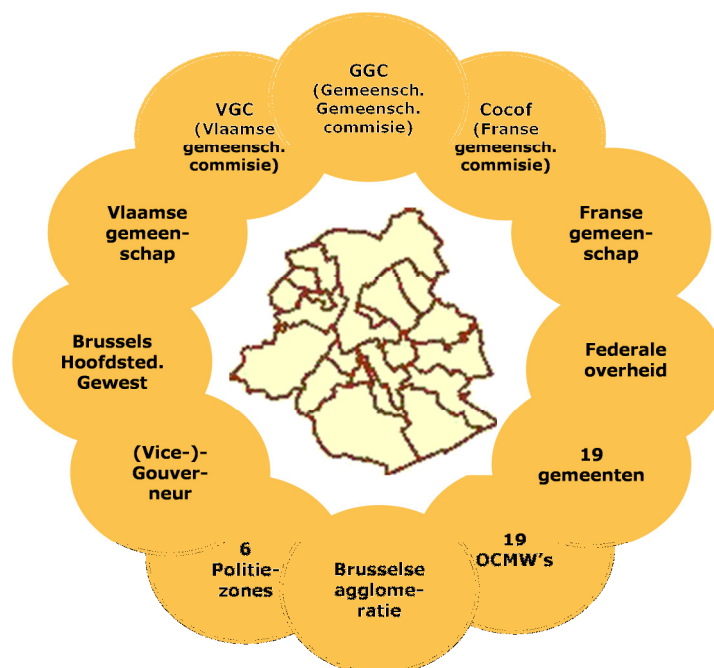
3.3.2. Muizenstapjes om Brussel intern te hervormen

Tegenover de gigantische cheque voor Brussel staat **nauwelijks enige structurele vereenvoudiging van de Brusselse instellingen**.

Er komen geen maatregelen om de taalregeling in Brussel af te dwingen. Zo zullen Vlamingen nog steeds botsen op een Franstalige taalbarrière in ziekenhuizen. Er komt geen fusie van gemeenten,

geen fusie van politiezones, geen gecoördineerd of eengemaakt OCMW-beleid, geen nieuwe visie op Beliris, zodat de Vlaamse gemeenschap niet kan wegen op de besteding van de extra middelen voor haar eigen hoofdstad. Ook het feit dat het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest onrechtmatig gemeenschapsbevoegdheden uitoefent, wordt niet gestopt.

Aan het Brusselse waterhoofd verandert er dan ook niets. De volgende overheden blijven er allemaal actief:

Wat wordt wel gerealiseerd? **Iedereen is het erover eens dat de interne Brusselse hervormingen bijzonder minimaal zijn en best wat ambitieuzer hadden mogen zijn.** Er komt een zekere coördinatie van het beleid rond stedenbouw, huisvesting, mobiliteit, parkeerbeleid en netheid. Hiervoor was echter geen staatshervorming nodig. Wat het veiligheidsbeleid betreft, is de situatie zelfs nog sprekender. Reeds sinds 1971 is het mogelijk om een gecoördineerd Brussels veiligheidsbeleid te voeren. Het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest is immers bevoegd deze agglomeratie-taak uit te oefenen. Enige wijziging die met de nota van de formateur wordt doorgevoerd, is dat deze taak nu in het vakje van de minister-president komt te liggen en dat de Brusselse regering, waar ook Nederlandstaligen in zetelen, aan de kant wordt geschoven.

En wat meer is, **de Vlaamse gemeenschap moet volgens dit akkoord zwijgen als over Brussel wordt gesproken**. De taalwetgeving in Brussel zal worden herzien in een werkgroep. In deze werkgroep zullen echter alleen Brusselse vertegenwoordigers zetelen en bijvoorbeeld geen vertegenwoordigers van de Vlaamse gemeenschap. Een gelijkaardige, puur Brusselse werkgroep komt er om eventuele aanvullende hervormingen voor Brussel uit te werken. Ook door constitutieve autonomie toe te kennen aan het Brusselse hoofdstedelijk gewest wordt de band tussen Vlaanderen en haar hoofdstad verder doorbroken.

We moeten er bovendien vrede mee nemen dat dit slecht bestuurde Brussel (via het Brusselse Hoofdstedelijk gewest of via de Gemeenschappelijke gemeenschapscommissie) nog extra bevoegdheden zal uitoefenen op de domeinen van de beroepsopleiding, toerisme, sportinfrastructuur; tegemoetkoming hulp aan bejaarden, kinderbijslag, geboortepremies en adoptiepremies, jeugdsanctierecht en de zogenaamde “biculturele aangelegenheden van gewestelijk belang”.

3.3.3. “Groot-Brusselse ambities” ingewilligd

Brussel wordt niet ingrijpend hervormd. Tegelijk wordt wél de grip van de Franstaligen op Brussel groter. De nota verwijst bijvoorbeeld naar de invoering van “**gezamenlijke decreten**”. Dit is de **droom van al wie ijvert voor de ongrondwettelijke “Fédération Wallonie-Bruxelles”** en daarmee Brussel aan Wallonië wil koppelen. Dit terwijl vandaag reeds voldoende mogelijkheden bestaan voor een betere organisatorische samenwerking.

Daarnaast geeft de **metropolitane gemeenschap** het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest de kans op inspraak in Vlaanderen. Het biedt **een omwegje om Brussel slinks uit te breiden**. Het valt immers op dat alle gemeenten van Vlaams en Waals Brabant, tot zelfs in Diest en Tienen, er verplicht deel van moeten uitmaken, zonder keuzevrijheid. Ze zullen er samen zetelen met vertegenwoordigers van de gewestregeringen en de federale overheid. De provincies kunnen dan weer wel vrij kiezen of ze al dan niet aansluiten. Meest opvallend is echter dat deze nieuwe instelling wordt vergrendeld in een bijzondere wet en dus een eigen leven zal gaan leiden. Een herziening of afschaffing ervan wordt zo quasi onmogelijk. Het is niet moeilijk om nieuwe

instellingen te creëren. Hierbij wordt echter voorbij gegaan aan de kern van de zaak: bestaande instellingen efficiënt laten functioneren met respect voor de bestaande bevoegdheidsverdeling en de vastgelegde grenzen.

4. Overheveling van bevoegdheden

4.1. Algemene beoordeling

4.1.1. Een kat vindt er haar jongen niet meer in terug

Uiteraard is het positief dat de bevoegdheden van de deelstaten op enkele terreinen uitgebreid worden. Ik denk dan met name aan het doelgroepenbeleid, de ouderenzorg, de kinderbijslag, de huurwetgeving en het verkeersveiligheidsbeleid.

Maar dit is – zoals Jean-Luc Dehaene al eerder toegaf – zeker niet de Copernicaanse omwenteling die de Vlaamse partijen voor ogen hadden. Zo krijgen we bv. wel het doelgroepenbeleid in eigen handen, maar de kern van het arbeidsmarktbeleid, de RVA, die blijft volledig federaal. Zo krijgen we wel de ouderenzorg in eigen handen, maar de kern van de gezondheidszorg, het RIZIV, blijft eveneens volledig federaal. En inzake fiscaliteit blijft het de federale overheid die zal beslissen over de belastingstarieven en inkomensschijven.

De belangrijkste sociaal-economische hefboomen blijven met andere woorden federaal. Wij hadden dat graag heel wat ambitieuzer gezien. Het budget van de Federale Overheid en de Sociale Zekerheid bedraagt in 2012 ongeveer € 187 miljard. Dit is in omvang nog altijd veel groter dan dat van de gemeenschappen en gewesten dat van € 56,5 miljard naar € 73,5 miljard stijgt na overheveling van de bevoegdheden.

Nochtans was de eis naar homogene bevoegdheidspakketten een fundamenteel Vlaams uitgangspunt. **De structuren van dit land moeten eenvoudiger. Gedaan met de bric à brac. Een kleine greep uit het Vlinderakkoord leert dat het alleen maar erger wordt.**

Volgende bevoegdheden worden overgedragen: het participatiefonds, **behalve** een 'lichte structuur'; de regeling inzake toegang tot het beroep of de vestigingsvoorwaarden, **behalve** een lijst beroepen die federaal geregeld blijft; de erkenning van toeristische centra, **behalve** de

uiteindelijke erkenning (de gewesten geven een bindend advies); de prijzencontrole, **behalve** de transversale maatregelen zoals de prijsblokkering; distributietarieven voor elektriciteit, **behalve** voor netwerken die een transportfunctie hebben en prospectieve studies inzake energie, het beleid inzake de uiteindelijke energieprijs voor de gebruiker, het socialeprijzenbeleid,...; de regeling voor doorvoer van afvalstoffen, **mits** een samenwerkingsakkoord en **behalve** nucleaire afvalstoffen; de provinciale instellingen, **behalve** voor wat betreft de gouverneur en de bepalingen van de pacificatiewet; studentenmigratie en de studentenkaart, **behalve** het verblijfsrecht; filmkeuring, **mits** een bijzondere oplossing voor Brussel; de volksraadpleging, **behalve** voor de gemeenschappen; arbeidsmarktbeleid, **behalve** de regels met betrekking tot het arbeidsrecht en de sociale zekerheid; ziekenhuisbeleid, **behalve** de programmatie en de financiering; de snelheidsbeperking uitgezonderd op de snelwegen, de regels inzake het plaatsen van verkeerstekens, de regels inzake beveiliging van de lading, de regels inzake uitzonderlijk vervoer en de handhaving van deze regels, **behalve** de rest van het verkeersreglement...**En zo kunnen nog wel even verder gaan.**

Bijkomend is men bij de overheveling van bevoegdheden vooral bijzonder creatief geweest wat Brussel betreft. **Dit terwijl de staatsstructuur al ingewikkeld genoeg in elkaar zit. Veel gekker hoeft het niet te worden, en zeker niet in Brussel.** Maar de onderhandelaars staan er blijkbaar op dat Brussel een uitzonderingspositie moet krijgen. De Franstalige onderhandelaars halen daarbij hun slag thuis. Bij de versterking van Brussel gaat men zelfs zo ver om gemeenschapsbevoegdheden als beroepsopleiding of toerisme ook aan het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest over te dragen, terwijl de gemeenschappen ook bevoegd blijven. Men creëert dus **parallele bevoegdheden**, al dan niet gecombineerd met samenwerkingsakkoorden.

Deze parallele bevoegdheden zullen dus gelden op het vlak van beroepsopleiding en toerisme, maar ook bij de financiering en subsidiëring van gemeentelijke sportinfrastructuur en voor de zogenaamde 'biculturele aangelegenheden van gewestelijk belang' (maar niet de biculturele instellingen zoals de Munt, het Paleis voor schone kunsten, ...). Hiermee zien we overigens een nieuw begrip ontstaan in ons ingewikkelde staatsbestel.

4.1.2. *Stappen achteruit in plaats van vooruit*

Met dit akkoord komt het zwaartepunt niet bij de deelstaten te liggen. Dat sommige deelbevoegdheden naar de deelstaten komen, is positief. Maar tegelijk wordt het hele bevoegdheidsveld een pak onoverzichtelijker. Bevoegdheden worden overgedragen, maar toch niet helemaal. Kernpunten blijven federaal, of worden geblokkeerd via samenwerkingsakkoorden.

Er zijn zelfs minstens twee voorbeelden waar het federale niveau duidelijk opnieuw belangrijker wordt dan de deelstaten en zo een efficiënt beleid op maat onmogelijk zal maken. Zo krijgt de Senaat de bevoegdheid om te oordelen over gemengde verdragen. Hiermee verliezen de deelstaatarlamenten een belangrijke bevoegdheid. Deelstaten zullen niet meer automatisch mogen oordelen over verdragen die betrekking hebben op hun eigen bevoegdheden, maar zullen enkel kunnen beschikken over een evocatierecht. Ze worden bevoegd in tweede rang. Dit terwijl het recht om ook internationaal op te treden een belangrijke verwezenlijking was van de vorige staatshervormingen.

Een ander voorbeeld is het substitutierecht in het kader van internationale klimaatverplichtingen. Dit wil zeggen dat het federale niveau zomaar kan beslissen om in de plaats te treden van een deelstaat. Vroeger bestond deze mogelijkheid slechts in het zeer uitzonderlijke geval dat een internationaal rechtscollege ons land zou hebben veroordeeld. Die voorwaarde van een internationale veroordeling valt in dit Vlinderakkoord weg. Een deelstaatbevoegdheid kan nu dus zomaar door het federale niveau uitgeoefend worden.

4.1.3. *Geen politieke vernieuwing, maar politieke obesitas*

De federale overheid wordt ook niet “ontvet”. In tegenstelling tot wat dikwijls wordt beweerd, wordt de Senaat niet afgeschaft. De doelstelling om de staatsstructuren te vereenvoudigen en efficiënter te maken, wordt dus niet bereikt. De werking van deze Senaat zal bovendien handenvol geld blijven kosten. Bovendien vond men het ook nu weer nodig om nieuwe instellingen te creëren. Zo is er de nieuwe metropolitane gemeenschap en het “Instituut voor de Toekomst om overlegde antwoorden te waarborgen op de grote uitdagingen in de

gezondheidszorg". Ook het feit dat bevoegdheden niet volledig, in homogene pakketten worden overgedragen, zal een efficiënte werking van de overheid in de weg staan.

4.1.4. Dan toch niet gesplitst...

Wanneer de beide nota's van Elio Di Rupo met elkaar worden vergeleken, valt op dat een **aantal bevoegdheden eerst wel, maar dan weer toch niet worden gesplitst**: de civiele bescherming, de brandweer, geen rechtstreeks injunctierecht voor een Vlaamse minister van Justitie, en ook het verkeersreglement wordt niet langer volledig overgeheveld.

De erkenning van toeristische centra zou eerst volledig worden overgedragen aan de deelstaten, nu kunnen ze slechts een "bindend advies" geven voorafgaand aan de federale erkenning. Dit wekt verwondering en is een stap achteruit, nu bv. Vlaanderen vandaag al lid is van de World Tourism Organization en observator is bij UNESCO.

In de arbeidsmarkt komt men terug op de volledige overheveling van het doelgroepenbeleid en behoudt de federale overheid expliciet het fiscale doelgroepenbeleid en haar beslissingsvrijheid m.b.t. een aantal loonkostmaatregelen. Ook op het voorziene uitvoerscenario voor de PWA's wordt teruggekomen.

4.2. Arbeidsmarkt

WAT MOET U ZEKER WETEN

- De belangrijkste pluspunten van het akkoord zijn de regionalisering van het doelgroepenbeleid en de dienstencheques.
- De **kern van het arbeidsmarktbeleid blijft exclusief federaal**: RVA-uitkeringen, loonbeleid, arbeidsrecht, sociaal overleg (CAO's).
- De bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de deelstaten wordt **nog complexer en minder homogeen** dan vandaag het geval is. Zo wordt beroepsopleiding in Brussel een bevoegdheid van het Gewest én van de beide Gemeenschappen...
- Het akkoord bevat **geen financiële responsabilisering (bonus-malus) inzake werk**. De regio's dragen dus geen financiële verantwoordelijkheid voor hun beleid inzake activering, controle en sanctionering van werklozen, want ook de RVA-uitkeringen blijven volledig federaal.

Positief is vooral de overheveling van het **doelgroepenbeleid** (RSZ-kortingen voor 700 miljoen euro, RVA-activeringen voor 500 miljoen euro) en de regionalisering van de **dienstencheques** (voor 1,4 miljard euro). Al dreigt dit een vergiftigd geschenk te worden voor Vlaanderen als de federale regering eerst de fiscale aftrekbaarheid afschaft en de prijs voor de gebruiker verhoogt, zoals de nota Di Rupo voorstelt.

Positief is ook de overheveling van een aantal programma's die verband houden met arbeidsbemiddeling (zoals PWA) en beroepsopleiding (Betaald Educatief Verlof en Industrieel Leerlingwezen). Arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding zijn in feite vandaag reeds een exclusieve bevoegdheid van de deelstaten, maar dit principe werd in het verleden vaak met de voeten getreden door de federale overheid. Dit behoort nu hopelijk definitief tot het verleden.

Tot slot is er nog de regionalisering van de regelgeving inzake economische migratie.⁴

We wensen het belang van de overheveling van 4,3 miljard euro in middelen in het arbeidsmarktbeleid dus niet te minimaliseren.

Anderzijds dient de aanzienlijke budgettaire omvang van deze overheveling ook te worden genuanceerd. Want 4,3 miljard euro is nog steeds een pak minder dan de bijna 10 miljard euro uitkeringen die de RVA elk jaar betaalt (en zal blijven betalen). Bovendien wordt in die 4,3 miljard ook 1 miljard euro meegerekend voor de overheveling van de GESCO's (Gesubsidieerde Contractuelen), al is dit in feite geen nieuwe bevoegdheid voor de regio's, want via de trekkingsrechten zijn ze reeds sinds eind de jaren '80 bevoegd voor dit tewerkstellingsprogramma.

Helaas is het bilan inzake arbeidsmarktbeleid niet onverdeeld positief.

4.2.1. *Er worden nauwelijks échte beleidsmatige hefboomen overgeheveld*

Vaak wordt beweerd dat het volledige arbeidsmarktbeleid naar de deelstaten overgeheveld wordt. Niets is minder waar. De kern van het arbeidsmarktbeleid blijft federaal, met name de diverse uitkeringen door RVA, het loonbeleid, het arbeidsrecht, het sociaal overleg,... . Zo is het nog steeds niet mogelijk om regionale CAO's af te sluiten.

Ook morgen zullen we dus nog steeds niet in staat zijn om vanuit de regio's de échte problemen op onze arbeidsmarkt aan te pakken, en bv. gevolg te geven aan wat Europa ons vraagt (zoals bv. de automatische loonindexering hervormen, de werkloosheidsuitkeringen voorwaardelijk maken of beperken in de tijd, de stelsels van vervroegde uittrede laten uitdoven...), want al deze bevoegdheden zijn en blijven federaal.

⁴ Maar ook hier een addertje onder het gras : een arbeidskaart A of een beroepskaart voor zelfstandigen uit het ene Gewest zal automatisch ook toegang verschaffen tot de arbeidsmarkt van de andere twee Gewesten.

De federale overheid (RVA) blijft exclusief bevoegd voor het normerend kader (criteria over wat een passende job is voor werkzoekenden en of bv. 50-plussers beschikbaar moeten zijn voor werk) én voor de uitbetaling van de uitkeringen.

En zelfs eerder bescheiden vragen van de Vlamingen – zoals bijvoorbeeld de regionalisering van de controle en het toezicht op uitzendarbeid – werden niet ingelost.

4.2.2. Bevoegdheidsverdeling inzake arbeidsmarkt nog complexer en minder homogeen

Het akkoord maakt de bevoegdheidsverdeling inzake arbeidsmarkt **nog complexer en minder homogeen** dan vandaag. Bvb. de **beroepsopleiding** voor werkzoekenden (vandaag is dit een exclusieve gemeenschapsmaterie) wordt in Brussel zowel een bevoegdheid van het Gewest (Actiris) als van de beide Gemeenschappen (VDAB en Forem). Het Betaald Educatief Verlof wordt overgeheveld naar de Gewesten, waarna een akkoord moet worden gesloten tussen de Gewesten en Gemeenschappen m.b.t. de erkenning van deze opleidingen...

Ook het **doelgroepenbeleid** wordt niet volledig geregionaliseerd. De federale overheid behoudt immers het fiscale instrumentarium (vrijstelling van doorstorting van de bedrijfsvoorheffing) + behoudt haar beslissingsvrijheid m.b.t. een aantal loonkostmaatregelen. Zo blijft het risico bestaan op een tegengesteld federaal versus Vlaams beleid.

In plaats van homogene bevoegdheidspakketten is het dus een bric-à-brac geworden met veel onduidelijkheid over de onderlinge taakverdeling (o.m. tussen RVA en VDAB).

4.2.3. Geen responsabilisering in het arbeidsmarktbeleid

De specifieke bonus-malus inzake arbeidsmarkt is geschrapt uit het akkoord. Ook de responsabilisering van de Gewesten voor hun nieuwe bevoegdheid m.b.t. de controle en sanctionering van werklozen is niet weerhouden in het akkoord.

De enige responsabilisering m.b.t. Werk die overblijft is de responsabilisering die uitgaat van de regionale verdeling van het overgehevelde budget Werk op basis van fiscale capaciteit. Maar door het nieuwe solidariteitsmechanisme in de financieringswet wordt de stimulans die hiervan uitgaat om beter te presteren inzake arbeidsmarktbeleid in de praktijk grotendeels ‘weggesolidariseerd’.

Wat de acht partijen ook mogen beweren, de regio's dragen in de toekomst noch inhoudelijk noch financieel échte verantwoordelijkheid voor het beleid dat ze voeren inzake activering, controle en sanctionering van werklozen. Hierdoor blijft het risico op consumptiefederalisme verder bestaan. Een slecht voorbeeld is het akkoord over het PWA-stelsel. Deze belangrijke werkloosheidsval wordt immers niet afgeschaft zoals eerder voorzien (o.m. in de nota Di Rupo). De regio's zullen in de toekomst zelf mogen beslissen om het PWA-stelsel al dan niet te continueren, maar in dat geval is het niet de regio zelf, maar nog steeds de federale RVA die hiervoor de rekening betaalt.

4.3. Gezondheidszorg

WAT MOET U ZEKER WETEN

- Hoewel er belangrijke delen van de gezondheidszorg worden overgedragen, zorgt de zesde staatshervorming niet voor efficiëntiewinst. **Belangrijke bevoegdheden voor het voeren van een eigen beleid blijven federaal.**
- Er is **geen sprake van een doorgedreven responsabilisering**. Het was blijkbaar een stap te ver dat de gemeenschappen zelf verantwoordelijk zouden worden voor het beheersen van de uitgaven in gezondheidszorg.
- Verschillende bevoegdheden zijn gekoppeld aan het **afsluiten van overeenkomsten met de federale overheid** waardoor de autonomie van de gemeenschap beperkt kan worden.

Vlaanderen zet enkele stappen vooruit in het gezondheidszorgbeleid. Vlaanderen wordt bevoegd voor de institutionele ouderenzorg (rusthuizen) en krijgt volledige zeggenschap over haar deel van de middelen voor het bouwen en verbouwen van ziekenhuizen. Ook voor

belangrijke delen van de geestelijke gezondheidszorg, de organisatie van de eerstelijnsgezondheidszorg (artsen helpen bij het uitbouwen van hun praktijk, overleg tussen zorgverstrekkers stimuleren) en de palliatieve zorgen krijgt Vlaanderen zeggenschap. Tot slot wordt Vlaanderen bevoegd, binnen een aantal beperkende voorwaarden, voor de normering van ziekenhuizen en ziekenhuisdiensten.

4.3.1. Geen homogene bevoegdheden

Toch kunnen we niet om de vaststelling heen dat er zeker geen homogene bevoegdheden gecreëerd worden, waardoor het voeren van een geïntegreerd beleid nog steeds een huzarenstuk zal blijven.

De federale overheid blijft bevoegd voor bepaalde aspecten van preventie. En ook in de revalidatieovereenkomsten blijft de overheveling halverwege steken. Vlaanderen mag dan wel bevoegdheid verwerven voor de ouderenzorg, de thuisverpleging blijft federaal. Aangezien niet alle ouderen naar een rusthuis willen gaan, is thuisverpleging een essentieel onderdeel voor een beleid naar zorgbehoevende ouderen toe. **Aangezien Vlaanderen enkel bevoegd wordt voor residentiële ouderenzorg en niet voor de thuiszorg, zal het veel moeilijker worden om ondersteuning te bieden aan ouderen die in hun vertrouwde omgeving willen blijven.**

Naast het feit dat bevoegdheden versnipperd blijven voor de overheid, zorgt de zesde staatshervorming er evenmin voor dat het voor de burger eenvoudiger wordt om zijn weg te vinden. Wat men overeengekomen is voor personen met een handicap is hiervan een treffend voorbeeld. Enkel de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden wordt overgedragen, in vroegere nota's was nog sprake van de overheveling van de integratietegemoetkoming. In plaats van zich tot één overheid te wenden om te krijgen waar ze recht op hebben, **zullen personen met een handicap zich nog steeds tot zowel de Vlaamse als de federale overheid moeten wenden.** De zesde staatshervorming heeft er niet toe bijgedragen dat het administratief kluwen voor de sociaal zwakkere groep vereenvoudigd wordt. De kans blijft zeer reëel dat personen met een handicap daardoor niet datgene krijgen waar ze recht op hebben.

4.3.2. Te duur betaalde overheveling in gezondheidszorg

De middelen die bij de overgedragen bevoegdheden horen worden niet volledig overgedragen aan Vlaanderen. Vooral in ouderenzorg leidt dit op termijn tot problemen. De formule die gebruikt wordt om de huidige uitgaven te verdelen over de gemeenschappen en de manier waarop de dotatie jaarlijks aangepast wordt, maakt dat scheefftrekkingen behouden blijven.

Verder betaalt Vlaanderen niet alleen in financiële termen voor de staatshervorming, **ook op het vlak van bestuurlijke autonomie gaan we er vaak op achteruit.** Bepaalde Vlaamse bevoegdheden, zoals het afsluiten van eigen CAO's voor de non-profitsector, worden ingebed in een samenwerkingsakkoord, waardoor er hierover ook een akkoord met de andere overheden gevonden moet worden.

Ook voor andere belangrijke hefboomen (zoals de contingentering⁵ en het erkennen van zorgverstrekkers) moeten er samenwerkingsakkoorden afgesloten worden, waardoor het ook hier onduidelijk is of Vlaanderen in deze ooit een eigen beleid kan voeren.

Tenslotte wordt het RIZIV-budget nog steeds op federaal niveau vastgelegd zonder dat de gemeenschappen hierop écht invloed zullen kunnen uitoefenen.

4.3.3. *Opnieuw ontbreekt elke vorm van responsabilisering*

Tenslotte moeten we vaststellen dat de gemeenschappen op geen enkele manier geresponsabiliseerd worden voor het beleid dat ze voeren. De N-VA heeft, hierin gesteund door CD&V, altijd gepleit voor een verregaande responsabilisering. Het kan immers niet dat de gemeenschappen de kosten van hun autonome beleid kunnen afschuiven op de federale overheid. Door de zesde staatshervorming kan dat nog steeds.

Door geen responsabilisering toe te staan hoeven zij geen moeilijke keuzes te maken. Wat hierbij vergeten wordt, is natuurlijk dat in het RIZIV deze moeilijke keuzes wel gemaakt zullen moeten

⁵ In vergelijking met het eerste voorstel van Elio Di Rupo, worden de deelstaten nu enkel bevoegd voor het vastleggen van de subquota wat een achteruitgang is. Het globale contingent wordt vastgelegd door de federale overheid

worden, wil onze ziekteverzekering betaalbaar blijven. Dus onrechtstreeks zullen ook de Vlaamse patiënten geraakt worden door de schrik van de Franse gemeenschap om verantwoordelijkheid te dragen voor de eigen gezondheidsuitgaven.

4.4. Justitie

Het Belgische justitiebeleid faalt. Eén van de Vlaamse doelstellingen bestond er dan ook in een Vlaamse minister van Justitie te krijgen met injunctierecht voor de deelstaatbevoegdheden. Hierdoor zou de Vlaamse Minister rechtstreeks aan de Procureur de opdracht kunnen geven om bepaalde zaken te onderzoeken of te vervolgen.

Helaas. Er komt enkel een “afgevaardigde minister” die erg vriendelijk zal kunnen vragen aan de federale minister van Justitie om zijn wensen over te maken aan het parket. Als die daar niet op ingaat, staat de Vlaamse minister met lege handen. Ook inhoudelijk zullen de deelstaten niet zwaarder kunnen doorwegen binnen justitie. Naast de desastreuze achteruitgang wat het gerechtelijk arrondissement B-H-V betreft, blijkt dat de bevoegdheidsoverdracht zeer beperkt is.

4.5. Kinderbijslag

De overheveling van de kinderbijslag naar de Gemeenschappen is uiteraard positief, hoewel het ook hier de vraag is wanneer dit effectief zal gebeuren. De voorwaarde om het verschil tussen loontrekkenden en zelfstandigen eerst weg te werken, zal vertragend werken.

4.6. Mobiliteit en verkeersveiligheid

Het verkeersveiligheidsbeleid wordt met deze staatshervorming zo goed als volledig overgeheveld naar de gewesten op uitzondering van enkele aspecten van het verkeersreglement. Voor het mobiliteitsbeleid oogt de winst veel minder mooi en is er nauwelijks sprake van verdere homogenisering.

Enkel het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest wint duidelijk met deze staatshervorming aan bevoegdheden inzake mobiliteit. Op een moment dat de filezwaarte zich voor het eerst van

Brussel naar Antwerpen verplaatst, krijgt Brussel zowel binnen het Hoofdstedelijk Gewest (dwingend t.a.v. Brusselse gemeenten) als binnen de metropolitane gemeenschap duidelijk meer invloed en bevoegdheden.

Voor de NMBS bleek het niet mogelijk om verdergaande afspraken te maken inzake medezeggenschap of regionalisering van de spoorbevoegdheden. De techniek van prefinanciering wordt een nutteloos instrument door dit systeem te koppelen aan een verplicht samenwerkingsakkoord dat de federale 60/40-verdeelsleutel moet bevestigen. **Willen we als Vlaanderen spoorinvesteringen versnellen, dan moeten we hopen dat Wallonië eveneens enkele projecten op het verlanglijstje heeft staan.** De oude wafelijzerpolitiek is dus nog altijd niet begraven.

Tot slot stellen we vast dat sterk op het onderwijs aansluitende bevoegdheden zoals de rijopleiding naar de gewesten gaan.

4.7. Economisch en industrieel beleid

De gewesten krijgen enkele sociaal-economische instellingen en bevoegdheden in handen en breiden hun invloed uit in verschillende federale instellingen. Opnieuw wordt een kans gemist om het Agentschap Buitenlandse Handel af te schaffen. Een belangrijke homogenisering van bevoegdheden vindt wel plaats in de ruimtelijke ordening en het woonbeleid. Maar ook hier vergeet men het kadaster mee over te hevelen naar de gewesten, een onmisbaar element in een globaal woonbeleid.

Niettemin blijven belangrijke aspecten van het energiebeleid en het wetenschapsbeleid (ruimtevaart bv.) zo goed als onaangeroerd vanuit sociaal-economisch standpunt.

Opnieuw worden voor Brussel belangrijke bevoegdheden gereserveerd die voorheen duidelijk tot de gemeenschapsbevoegdheden behoorden.

4.8. Energie en klimaatbeleid

Vlaanderen wordt bevoegd voor de prijzencontrole (afval- en waterbeleid en energiedistributie). Op zich heeft dit weinig meerwaarde want dit is een aanpassing aan de feitelijke toestand.

Verder worden de distributietarieven en het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost geregionaliseerd. Het akkoord voor de bevoegdheidsoverheveling is echter veel te beperkt. De fiscale bevoegdheden inzake energie blijven nog steeds verdeeld tussen gewesten en federale overheid. Daarnaast lijkt de huidige formulering in het akkoord het debat over de bevoegdheidsverdeling tussen enerzijds distributie en anderzijds transport niet uit de wereld te helpen.

Tot slot wordt ook de bevoegdheid voor nucleaire export, doorvoer van afvalstoffen en dierenwelzijn overgeheveld naar de deelstaten.

Maar... zoals reeds opgemerkt wordt er **een substitutierecht in het leven geroepen ten voordele van de federale staat** voor de internationale klimaatverplichtingen en de positie van de Nationale Klimaatcommissie wordt versterkt.

De federale overheid werkt ook een klimaatresponsabiliseringsmechanisme uit binnen de bijzondere financieringswet waarbij ieder gewest een meerjarig traject krijgt opgelegd om zijn uitstoot aan broeikasgassen te reduceren binnen de bouwsector. Uiteindelijk zijn het de Gewesten dus die de inspanningen moeten leveren. Maar het is de federale overheid die aanspraak wil maken op de emissierechten. Anders gezegd: **de federale overheid engageert zich voor internationale klimaatdoelstellingen, de gewesten mogen de inspanningen leveren en de federale overheid maakt nu al aanspraak op een deel van de emissierechten die door de Vlaamse industrie zijn betaald.**

* *
*
*